

JMG

Allt om förlossningen, amningen, kärleken och karriären

En analys av mammarollen i personporträtt i tidskriften Mama

Författare: Lisa Grettve och Ida Nordén

Handledare: Orla Vigsö

Kandidatprogrammet i journalistik

Vårterminen 2015

GÖTEBORGS UNIVERSITET
JOURNALISTIK, MEDIER OCH KOMMUNIKATION

Abstract

In this bachelor thesis in journalism studies we explore how the role of the mother is portrayed in the Swedish magazine Mama. Mama is marketed towards women and is one of Sweden's most widespread magazines in the segment of children and parents. Every issue of this magazine includes a profile story portraying a famous mother. We have analysed twelve of these stories.

With the method of qualitative textual analysis we have studied four areas of interest: the relationship between the mother and her career, the relationship between the mother and her children, the relationship between the mother and her partner and what part the journalist takes in creating the discourse surrounding motherhood in these portraits, regarding in what way questions are asked and what hidden premise that may shine through in remarks made by the journalist.

Our main results include that most of the women are portrayed as a super-mother, who can handle a very successful career whilst still taking the main responsibility at home. We can also conclude the norm of the conjugal family is still strong in our material. Furthermore the study shows that the journalists who have written the profile stories often take the role of a friend and entrusted both towards the interviewee and the magazine readers.

Keywords: Mama, Motherhood, Parenting, Career, Children, Journalism studies, Gender studies.

Nyckelord: Mama, Tidsskrift, Föräldraroll, Personporträtt, Karriär, Barn, Journalistik, Moderskap, Reporterrollen, Genus.

Innehållsförteckning

1. Disposition	3
2. Inledning	3
2.1 Syfte och frågeställningar.....	4
2.2 Fördelen med att analysera föräldramagasin.....	5
3. Teoretiska utgångspunkter	5
3.1 Personporträtt som journalistiskt produkt.....	6
3.2 Familjens diskurs.....	8
3.3 Myter och bilder av föräldraskapet.....	9
3.4 Diskursanalysens förutsättningar.....	10
4. Urval/Material	10
4.1 Urvalet påverkar resultatet.....	11
5. Metod	12
5.1 En text kommer sällan ensam.....	15
6. Introduktion till våra texter	15
7. Resultat och diskussion	19
7.1 Tema 1. Karriären och barnen.....	20
7.2 Tema 2. Förhållandet till barnen.....	26
7.3 Tema 3. Förhållandet till den andra föräldern.....	34
7.4 Tema 4. Reporterrollen och det journalistiska hantverket.....	39
8. Slutdiskussion och analys	46
8.1 Vad säger vårt resultat?.....	49
9. Referenser	50

1. Disposition

Vi har valt att börja med en övergripande inledning om vad vi hoppas kunna förmedla och varför vårt ämnesval är relevant. Sedan går vi vidare till en fördjupad litteraturgenomgång som förankrar ämnesvalet i teori, samhälle och tidigare forskning.

Efter det går vi igenom hur och vilket urval vi har gjort samt vad dessa val exkluderar. Vi har delat upp vår frågeställningar på fyra olika analysområden som vart och ett har ett eget analyschema.

Vi har valt att göra en kort presentation av de texter vi har analyserat för att ge läsaren en uppfattning om vad texterna handlar om utan att behöva läsa hela vårt material. I resultatdelen kommer resultaten att redovisas tema för tema med en avslutande kortare sammanfattning i slutet av varje avsnitt. Vi har gjort så eftersom vi tror att det blir lättast att överblicka för läsaren, när textcitaten som vi använder som exempel fortfarande är färska i minnet.

Till sist följer en slutanalys som berör samtliga resultat samt några rader om vad vår undersökning säger.

2. Inledning

Familjen spelar en central roll i hur kvinnors och mäns förutsättningar ser ut i samhället. Kärnfamiljen är fortfarande idag en stark institution som ofta uppfattas som bättre än alternativen, vad dessa än må vara. I kärnfamiljen ingår en mamma, en pappa och ett eller flera biologiska barn. Dessa roller är bundna av en rad konventioner i det som vi kallar för familjens diskurs (Witt, 2011:35). Traditionellt sett har detta till exempel inneburit att kvinnors karriärer har stått tillbaka på grund av deras föräldraskap och även idag deltidsarbetar mammor i mycket högre utsträckning än vad pappor gör (SCB:2014). Andra indikationer på att rollerna för mamma och pappa ser olika ut är det faktum att svenska pappor idag bara tar ut cirka 25 procent av föräldraledigheten (SCB:2014).

Vi har valt att undersöka hur föräldrarollen gestaltas i personporträtt i tidskriftern Mama. Det är en tidskrift som vänder sig direkt till föräldern och som vi tror har en inte obetydlig påverkan när nyblivna föräldrar försöker hitta sin föräldraroll, framför allt för mammor eftersom de utgör tidskriftens målgrupp. Tidskriften Mama har en upplaga på cirka 39 000

exemplar och är därmed en av de största tidskrifterna i segmentet Föräldrar/Barn (Ts.se: 2014).

Det är belagt att mediernas gestaltning av olika frågor har betydelse för hur vi uppfattar vår omvärld och vårt samhälle (Nord, Strömbäck, 2012:11). Genom att studera hur mammarollen gestaltas i personporträtt som vänder sig till mammorna själva vill vi se vilken mediebild som är med och formar dagens moderskapsdiskurs.

Vi vill se vilka tendenser som finns i dessa personporträtt för att ta reda på vilken typ av mamma som tidskriftens läsare får ta del av. Vi intresserar oss för hur förhållandet mellan familjebildning och karriär gestaltas. En annan viktig del är förhållandet till partnern, gällande ansvarsfördelning, ekonomi och arbetsfördelning. Vi vill också titta på hur förälderns förhållande till barnet gestaltas, vilka förväntningar och normer som finns för en mamma och hennes partner (när denne syns i texten).

Kvinnor har länge setts som biologiskt betingade att vara den mer omvårdande och varit den som försakar mest till förmån för familjebildande och barn (Knoll & Witt, 2011:16). Samtidigt har samhället förändrats och kvinnan förväntas idag vara mer än bara mamma, hon förväntas, liksom mannen, ha en karriär och ett "eget" liv. Männens å sin sida går mot att vara mer delaktiga föräldrar. Det är dessa roller i förändring som vi intresserar oss för. Hur porträtteras den moderna mamman och vilka skillnader kan man utläsa mellan att vara mamma och pappa idag? Vilka konventioner lever kvar och vilka är på utdöende?

2.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att titta på hur mammarollen gestaltas i personporträtt i tidskriften Mama och vilka ideal som kommer till uttryck i dessa.

Våra övergripande frågeställningar är:

1. Hur ser den moderna mammarollen ut i Mama?
2. Hur gestaltas mammornas förhållande till den andra föräldern?
3. Vilka ideal kring mammarollen kommer till uttryck?
4. Vilken roll spelar kärnfamiljen för de intervjuade mammorna?
5. På vilket sätt skapar reportern tillsammans med mammorna den diskurs som omger dem?

2.2 Fördelen med att analysera en föräldratidskrift

Könsidentiteten "kvinna" är starkt förknippad med rollen som mamma, till den grad att man som kvinna riskerar sin könsidentitet genom att välja bort barn (Gutenfelt, 2011:84). För mannen är hans könsidentitet inte beroende av att inkludera ett barn. Vi går visserligen mot mer involverade och engagerade pappor, men barn är ingen nödvändighet för att en man utan att bli ifrågasatt ska kunna vara just en "man".

I vår tid är självförverkligande och ett "eget liv" något som i hög grad förväntas av både kvinnor och män. Således ställs krav på den moderna mamman att kunna kombinera familjeliv med en karrär och övriga intressen. Tidningen Mama är en tidning som vänder sig just till denna kvinna, den moderna mamman. Just eftersom denna tidskrift har målgruppen mammor är det intressant att titta på vilken bild som förmedlas till de föräldrar som läser dem. Vi tror som sagt att Mama spelar en viss roll i reproducerandet av föräldradiskursen. Mama är också med sin stora upplaga väldigt spridd och nås varje månad av ett stort antal läsare.

Problemet med vårt urval är förstås att vi tittar på just *en* tidskrift. Det går till exempel inte att bortse från att tidskriften har ett fastställt upplägg som innehållet måste svara mot. Är detta representativt för hur dagens mammaroll gestaltas i media? Svaret är rimligtvis både ja och nej. Nej för att det finns många andra medier som gestaltar mammor och föräldrar på ett annorlunda sätt. Ja för att tidningen är den största på sitt område och den enda tidskriften i Sverige som handlar om mammarollen ur ett livsstilsperspektiv.

Vi är övertygade om att vi kommer kunna se tendenser som överensstämmer med den omgivande diskursen, det vill säga en familjediskurs och genusdiskurs. Bara det faktum att Mama är en av de största tidskrifterna i segmentet föräldrar/barn Sverige medan vi har så få som noll tidskrifter för pappor kan ses om en tendens i denna diskurs. Mot bakgrund av vad vi vet om samhället går det inte att avfärda detta som en isolerad händelse.

3. Teoretiska utgångspunkter

I den här uppsatsen tar vi avstamp i socialkonstruktivismen och genusvetenskapen. Det innebär att vi gör antagandet att rollen som kvinna respektive man är något som skapas av samhället och människorna som lever där. Det innebär också i förlängningen att

föräldrarollen som vi har valt att undersöka också är skapade och kommer med en viss uppsättning normer, krav och förväntningar.

Genusvetenskap är också en viktig grundbult. Inom genusvetenskapen handlar mycket om att kunna göra upp med stereotypa föreställningar om kön (Lykke, 2009:9). Dessa föreställningar antas ge konsekvenser även för det språkliga uttrycket. I journalistik har journalisten språket som sitt verktyg och dessutom makten att sprida sina texter till många människor. Hur kön gestaltas och beskrivs i text personporträtt blir således ännu ett sätt att med språkets hjälp antingen slå fast eller omdefiniera hur vi ser på kön.

På samma sätt som flera innan henne hävdar Judith Butler att kön är något som ständigt konstrueras av vårt språk och samhälle (Butler, 1999:50). Precis som Simone de Beauvoir en gång skrev ”Man föds inte till kvinna, man blir det”. Vi utgår ifrån att kön är något som skapas i vårt samhälle och vår kultur snarare än att det är något som en person föds med. Att olika kön existerar och att vi tillskrivs olika genus innebär också att det finns en könsmaktsordning där vi alla tar vår plats. Judith Butler ifrågasätter också modersrollen som naturligt given. Hon frågar sig om inte moderskapet är en produkt av en historisk diskurs, påverkad och skapar av kulturen (Butler, 1999:147).

Raewyn Connell är australisk genusforskare och skriver att genus framför allt handlar om “de sociala relationer inom vilka individer och grupper agerar” (2009:24). Hon menar att strukturer inte existerar oberoende av de som utövar dem. Vi återskapar ständigt den sociala strukturen genom att utöva den. Genusstrukturer är således något som skapas om och om igen, genom våra handlingar (2009: 78). Ur detta perspektiv, och med medias genomslagskraft i bakhuvudet, blir den utövning av genusstrukturer som sker i Mama-porträtten högst relevant.

3.1 Personporträtt som journalistisk produkt

Den som gjort mest grundlig forskning på området den journalistiska produkten personporträtt är den finlandsvenska forskaren Jonita Siivonen. Hon har använt sig av personporträtt som material för sin forskning om vilka språkliga och innehållsliga mönster som finns i mediernas beskrivningar av kvinnor. Det bör noteras att Siivonen har hämtat sitt material från personporträtt i dagstidningar och att det materialet därmed har ett mer allämnt innehåll än de porträtt som vi har valt att analysera.

Men vad skiljer då ett personporträtt från en annan artikel där en person intervjuas? I sin grundbok i journalistik definierar Björn Häger det som “en fördjupad skildring eller intervju med en person” (Häger, 2009:416). Siivonen definierar i sin avhandling personporträtt som en texttyp och konstaterar att utifrån ett journalistiskt perspektiv har personporträtt en större frihetsgrad än t.ex. nyhetsartiklar (Siivonen 1999:55). Det innebär att personporträtten kan närma sig fiktion och skönlitteratur i högre grad än vad nyhetsartiklar kan eller ska göra.

Texttypen personporträtt skapar en viss typ av förväntan hos läsaren. I personporträtt förväntar vi oss att den som intervjuas och framställs ska vara personlig och att dennes liv och leverne hamnar i fokus. Personporträtt berättar ofta om en person utifrån dennes yrke snarare än som privatpersonen. Ofta förekommer karriärsförhållande och om inte förhållande så tar de åtminstone inte avstånd från ett karriärsförhållande (Siivonen, 2007:256).

Siivonen skriver i sin avhandling om genus, hem och arbete och om att det i porträtten hon studerat finns en ständig konflikt mellan barn och karriär (Siivonen, 2007:258). I familjen finns det också viktiga maktbegrepp som går att koppla till ekonomiska värden och positioner i familjen (Siivonen 2007:261). Hennes uppfattning är kvinnor i media oftare (i personporträtt) omtalas i förhållande till barn, familj och släkt snarare än i förhållande till sin yrkesroll. Hon konstaterar också att kvinnor som har barn tenderar att framställas som om det finns en motsättning mellan barn och karriär. För kvinnor gäller det att försöka upprätthålla en balans mellan karriär, familj och barn. Mäns karriär får oftare ta mer plats och för dem finns snarare motsättningen mellan barn och fritid (Siivonen, 2007:273).

Det finns en traditionell och kulturell förväntning på kvinnan att i högre grad än män ta ansvar för barn och hushåll (Siivonen, 2007:262). Kvinnornas yrkesroll kan utgöra ett hinder för familjen liksom familjen kan utgöra ett hinder för yrkesrollen. För män finns inte samma motsättning då de främst påverkas i sin fritid av att ha barn och familj (Siivonen, 2007:262).

Vilken bild som framställs i media av den som porträtteras är fortfarande en viktig del i hur föräldrarollen uppfattas av allmänheten och hur normer kring denna ser ut.

Medierna och journalisterna har ett viktigt ansvar då det är de som väljer vad som ska lyftas fram, vem som ska porträtteras och sedan hur detta faktiskt görs. Det tillhör mediernas demokratiska uppgift att göra detta (Nord, Strömbäck 2012:17). Det gäller såväl nyhetshändelser som personporträtt.

3.2 Familjens diskurs

Kärnfamiljen har en lång och stark tradition i vår kultur. Hur många gånger än medierna har deklarerat kärnfamiljens död så lever normen runt den likväl kvar i vårt samhälle.

Arlie Hochschild har i sin forskning skrivit om begreppet "second shift" vilket innebär att när kvinnor kommer hem efter jobbet så är det bara en fortsättning av arbetsbördan (Hochschild 1989:16). Hemmet och familjen har också sociala förpliktelser och givna roller. Kvinnor ses ofta som den ansvariga föräldern medan män är deras hjälpredor (Siivonen, 2007:269).

Gutenfelt skriver om det omhuldade moderskapet ur flera olika perspektiv; ett historiskt, det heteronormativa och det familjepolitiska. Hon skriver om en slags supermamma som hon kallar mama-mamman som kanske inte finns på riktigt men som utgör ett högst levande ideal. Hon frågar sig : "varför ställer kvinnor upp på att vara mega-morsor som förväntas vara allt och lite till?"

Hon skriver också att det finns en växande förväntning på att kvinnor ska ha egna liv samtidigt som de har familj. Kvinnor förväntas kombinera karriär med familj. Könidentiteten "kvinna" är starkt förknippad med rollen som mamma, till den grad att man som kvinna riskerar sin könidentitet genom att välja bort barn (Gutenfelt, 2011:84). I den individualistiska ordningen passar mäns redan starka yrkeskarriärer väl in. Mannen belönas sedan för sitt växande engagemang i familjen. Hon skriver att moderskapet å andra sidan betraktas som något självklart och naturligt (och således inte i behov av belöning) (Gutenfelt, 2011:67-68). Gutenfelt menar att det finns ett samhälleligt tryck på kvinnan att skaffa barn, en förväntan. Hon hänvisar till Butler som ifrågasätter moderinstinkten som just en naturlig instinkt och inte ett kulturellt konstruerat begär (2011:86).

Vilken roll familjen har spelat i samhället har genom historien varierat men den har alltid varit viktig. Under den senare delen av 1900-talet fick familjen mindre uppmärksamhet av forskare vilka istället koncentrerade sig på identitet, individualism och genus (Knoll, Witt 2011:10). Författarna till "Tillbaka till framtiden, familjens betydelse för individens livsval" menar att vi befinner oss i en tid av förändring (Knoll, Witt 2011:10). Tider av samhälleliga omvälvningar gör att vi gärna vänder oss bakåt i tiden och försöker greppa sådant som står för trygghet, gemenskap och omsorg. De använder sig av begreppet retraditionalisering. Det gäller inte minst familjen där vi gärna ser tillbaka och idealiserar familjen som den såg ut i en svunnen tid.

3.3 Myter och bilder av föräldraskapet

Margareta Bäck-Wiklund och Birgitta Bergsten skriver i sin studie "Det moderna föräldraskapet" om myter och bilder som vi har av familjen. De menar att de bilder vi har av familjen spelar roll i hur vi utövar föräldraskap och familjeliv. De använder detta som en förklaringsmodell för att förstå det fortfarande traditionella och ojämställda utövandet av föräldraideal (1997:38). De finner en röd tråd som går igenom gammal mytologi, till folksagor, till modern litteratur till massmediebilder. Det handlar om kvinnor och män som tillskrivs olika egenskaper som till stor del är kontinuerliga över tid. Om det moderna föräldraskapets bilder skriver de att de representerar traditionskontinuitet och att föreställningen om den biologiska familjens överlägsenhet är fortsatt stark. Bilden av modersinstinkten lever än idag medan fadersinstinkt inte fått någon genomslagskraft. Mamman är av naturen given och hon ser sig i första hand som mor och i andra hand som samhällsvarelse. Den yrkesarbetande modern kan aldrig vara säker på att hon är en god mor, då hon matas med föreställningen om att hon personligen är av avgörande betydelse för barnens utveckling. Om hon lämnar ifrån sig sina barn för att gå till jobbet blir barnets utveckling osäker (1997:51-52). I både traditionella och moderna bilder av familjen är det avgörande att kvinnan lyckas med sin balansgång mellan den privata och de offentliga sfären, det är hon som upprätthåller familjelyckan (1997:55).

Samma författare har i sin studie genomfört djupintervjuer med föräldrar. I dessa framkommer att det finns modersideal som leder till stress i vardagen för de intervjuade mammorna. Det handlar bland annat om att vara närvarande, att finnas till hands. Detta är ofta ogenomförbart i praktiken då samtliga av dessa mammor lönearbetar. Detta innebär i sin tur en källa till skuld känslor och känslor av otillräcklighet. Bäck-Wiklund och Bergsten skriver vidare att modersidealet idag konkurrerar med yrkeslivet. Kvinnornas svårigheter att kombinera karriär och familj är något som de intervjuade kvinnorna helt och hållet själva tycker att de bär ansvar för. Här syns inga tendenser till att ifrågasätta om deras svårigheter är ett resultat av skev arbets- och ansvarsfördelning för hem och familj (1997:140).

3.4 Diskursanalysens förutsättningar

Vår studie har en diskursanalytisk utgångspunkt, vilket innebär att vi vill undersöka strukturer inom vissa ramar. Diskursen har enligt Thwaites, Davis och Mules (2002) fyra grundläggande egenskaper:

1. Konkreta sociala platser där diskursen äger rum (institutioner)
2. Roller för dem som deltar i den
3. Maktförhållanden som uppbärs i rollerna
4. Speciella ämnen som tenderar att pratas om där (teman)

Institutioner är alla typer av relativt stabila sociala förhållanden där det finns en struktur av roller, förhållanden och funktioner för dem som befinner sig i den. Några exempel är en familj, skola, handel (konsument-säljare). Institutioner reproducerar sig själva genom diskursen (2002:140). Detta sker genom upprepade produktion av text (talad, skriven, visuell) de involverade förses med roller genom vilka de relaterar till och interagerar med varandra. Vi uppträder diskursivt inom olika institutioner, det är inte individens naturliga sätt att uttrycka sig som syns i familjerelationen, när hen ska köpa kläder eller när hen pratar med sin lärare. Hen omfattas tvärtom av en rad olika konventioner som påverkar hur hen betar sig i dessa situationer (2002:41). Det viktigaste i diskursen är *var saker sägs, av vem och i vilka maktförhållanden*. Thwaites m. fl. talar om embodiment (på svenska ungefär "förkroppsligande") som innebär att människor lär sig och tillgodogör sig vissa kunskaper och kompetenser som denne sedan rutinmässigt reproducerar som en vana.

Vi kommer att främst behandla institutionen familj och rollerna som förekommer inom denna. Vi tittar på hur familjediskursen reproduceras i tidskriften Mama.

4. Urval

Eftersom vi tror att föräldratidningar spelar en viss roll i identitetsbildandet som förälder har vi valt att titta på personporträtt ur tidskriften Mama. Mama är en av de största tidsskrifterna i Sverige i segmentet föräldrar/barn med en upplaga på 39000 exemplar (TS Mediefakta: 2014). Därmed kan vi anta att tidskriften är väl spridd bland föräldrar. Följdaktligen är det många som tar del av gestaltningen av föräldrarollen som publiceras i tidskriften.

Vi vill undersöka hur mammarollen protraitteras i nutid och har därför valt att hämta vårt material från nummer av tidskriften utgivna under de senaste åren. Personporträttgenren är speciell eftersom den ofta beskriver någons liv över (en viss) tid, ofta behandlar flera aspekter av en persons tillvaro och ofta förhåller sig okritiskt, stundtals hyllande, till den intervjuade. Siivonen (2007: 95) talar om en hyllningsdiskurs och om en genre som har som förväntad utgångspunkt att beskriva personen i positiva dager. Dessa kriterier stämmer bra in på de porträtt vi har tittat på. Det är både spännvidden av ämnen och den okritiska framställningen som gör personporträtt till bra analysobjekt för oss. I porträtten gestaltas personernas liv, drömmar och ideal samtidigt som det ofta filtreras genom ett positivt filter. Detta gör att vi i högre utsträckning kommer åt tidskriftens ideal av vad en mamma ska vara.

Vi är intresserade av den moderna mammarollen. Mama är ett bra analysobjekt eftersom den är en livsstilstidning för mammor och inte i samma mån som andra föräldratidningar en tidning om barns hälsa och liv. Mama intresserar sig mer för mamman än för barnet och marknadsför en livsstil som modern mamma. Tidskriftens målgrupp är mammor med barn i åldrarna 0-12 (Ts.se: 2014).

Mama har i (nästan) varje nummer en omslagsintervju, ett personporträtt, där en känd mamma porträtteras. Dessa porträtt utgör någon slags personifiering av denna livsstil och det är därför de är intressanta för oss att titta på. Vi vill komma åt idealbilden av denna mamma och vilka normer som omger henne. Vi har därför valt 12 nummer av tidskriften Mama, vilket motsvarar ett års utgivning bortsett från ett julnummer som har en något annorlunda utformning än övriga. Våra 12 texter har vi hämtat från två olika år, 6 stycken från 2013 och 6 stycken från 2014. Anledningen till att vi har valt att ta nummer från två år är dels för att få en större spridning över tid och dels för att vi blev tvungna att exkludera några nummer eftersom de inte innehöll den typ av personporträtt som vi valt att analysera.

Texterna omfattar mellan 8 och 10 sidor vardera inklusive bilder.

4.1 Urvalet påverkar resultatet

Vi hade kunnat välja att titta på hur mammarollen gestaltas i dagstidningar med en bredare, könsöverskridande målgrupp. Anledningarna till att vi inte valde detta är flera. Dels är sådana undersökningar till viss del redan gjorda (Siivonen, 2007), dels vore det med våra begränsade resurser för tidskrävande att hitta och rent praktiskt göra urvalet. Huvudsakligen beror vårt urval dock på att vi tror att föräldratidskrifter spelar en viktig roll just i bekräftelsen eller

skapandet av identitet hos kanske framför allt förstagångsföräldrar. Vi tror att många nyblivna föräldrar är osäkra på sin roll och vänder sig till olika riktade medier för vägledning och/eller gemenskap.

Nackdelen är att dessa tidsskrifter har en snäv målgrupp, vid en analys av porträtt ur bredare tidningar hade vi kanske fått en mer övergripande bild av hur mammamarollen gestaltas. Vårt resultat kommer inte att visa hur den allmänna mediebildens av mamman ser ut. Istället kommer resultatet att visa vilken bild som den största mamma-tidskriften förmedlar som en av många influensrika medieaktörer som bidrar till en viss bild av den normala eller optimala föräldern.

5. Metod

Utgångspunkten för studien är diskursanalytisk, den syftar till att beskriva maktförhållanden och konventioner som utmynnar i olika roller (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud, 2012: 212). Vi vill veta: På vilket sätt fortplantas könsrollerna genom föräldrarollen i denna tidskrift? Vår utgångspunkt är att dessa gestaltningar spelar roll för hur vi uppfattar föräldrarollen för män respektive kvinnor.

Detta knyter an till så kallad framing som handlar om att medias gestaltning av något bidrar till hur vi uppfattar ämnen som tas upp i media (Shehata, 2012:328).

Vi har använt oss av en kvalitativ textanalys eftersom det vi vill undersöka ofta är implicit. Det handlar inte om att räkna enheter utan om att se mönster och tendenser i hur den moderna mamman gestaltas och hur reportern gestaltar henne. Vi ansåg att det därför var relevant att göra en djupgående textanalys av ett mindre antal texter snarare än att plocka ut enheter numerärt.

För att kunna fånga upp representation av föräldraskap, familjerelationer och inställning till karriär så har vi valt att sätta upp och använda oss av analyscheman. Analyschemana har gett struktur åt den kvalitativa innehållsanalys som vi gjort av personporträtten.

För att kunna besvara våra forskningsfrågor har vi tittat på olika teman. Vi har valt fyra teman som vi anser är centrala för vårt syfte och som fått utgöra stommen för våra analyscheman. De fyra temana är som följer:

1. Föräldern som karriärsvarelse. 2. Förälderns förhållande till barnet. 3. Förälderns förhållande till den andra föräldern. 4. Reporterns roll.

Under respektive tema har vi ställt ett antal frågor till texten som ringar in det som vi vill undersöka. Nedan följer en överblick över de frågor som vi har ställt till texterna under respektive tema.

Tema 1: Föräldern som karriärsvarelse

Vad har den intervjuade för förhållande till sin karriär? Är den viktig eller oviktig, statisk eller ett mål?

Uttrycks någon motsättning mellan karriär och barn?

Finns tendenser att förminska vikten av karriär eller att förminska en eventuell motsättning mellan karriär och familj?

Är karriären i fokus eller periferi i texten?

Tema 2: Förälderns förhållande till barnet och familjen

Hur förhåller sig den intervjuade till barnet/barnen?

Är barnet målet eller en av många delar i ett lyckat liv?

Vad är viktigt för föräldern i relationen till barnet/barnen?

Uttrycks något negativt eller några svårigheter med föräldraskapet?

Hur förhåller sig den intervjuade till begreppet familj?

Nämns livet innan barn?

Tema 3: Förälderns förhållande till den andra föräldern.

Hur förhåller sig den intervjuade till partnern?

Nämns fördelning av ansvar och/eller ekonomi?

Uttrycks konflikter?

Nämns fördelning av föräldraledighet?

Tema 4: Reporterns roll och framställning

Förekommer värderande påståenden från reportern? Vilka?

Förekommer ledande frågor? Vilka?

Vilket förhållningssätt har reportern gentemot den intervjuade?

Finns det några uttalade premisser mellan reportern och den intervjuade?

Vi valde de tre första temana eftersom vi anser att de ringar in mycket av det som definierar föräldrarollen. Föräldrarnas förhållande till barnet är ett ganska självklart tema som behandlar rollen som förälder på ett väldigt direkt sätt. De andra två temana behandlar föräldrarollen ur ett bredare perspektiv. De berör familjen och livssituationen som förälder på ett plan som rör sig mellan privatliv och yrkesliv. Kort sagt berör våra teman alla de klassiska ingredienser som en förälders vardag kretsar kring. Det går inte att komma undan försörjning, arbetsfördelning mellan föräldrarna och inställning till barn och föräldraskap. Dessa teman berör också eventuella motsättningar varandra emellan. I våra tre teman ingår också gestaltningen av både en faktisk situation och tankar eller drömmar kring den. Vi vill fånga just detta; hur ser det ut, och hur vill de intervjuade att det optimalt ska se ut?

Det fjärde temat, reporterns roll, är intressant att titta på ur ett mediemaktperspektiv. Hur skapar reportern tillsammans med den intervjuade normer kring mammarollen?

Studien är systematiskt genomförd. Vi har arbetat fram analyscheman som täcker våra fyra teman och utifrån de övergripande frågeställningarna brutit ner dessa till mindre enheter. Ett bra sätt att göra detta är enligt Altheide (1996:24) att bryta ner varje fråga till att omfatta både hur och vad.

Ett exempel från en av våra frågeställningar ser ut som följer: Grundfrågan lyder "Uttrycks negativa saker med föräldraskapet?". Denna fråga kan brytas ner till vad som uttrycks och hur det uttrycks. Detta har hamnat i svarsfälten tillhörande respektive fråga i analyschemat. Vi har sedan jämfört de olika texterna med varandra under respektive tema, jämfört våra teman med varandra och lagt ihop resultaten för samtliga texter och teman som grund för vår analys och våra slutsatser.

Rent praktiskt har vårt arbete gått till så att vi gemensamt utformat och prövat analyschemana och efter ett par testomgångar reviderat schemana. Vi har sedan individuellt genomfört analysen av varje text. Sedan har vi jämfört och diskuterat våra resultat, text för text. Vi har alltså gått igenom texterna både individuellt och gemensamt ett antal gånger. Vi har också ifrågasatt och diskuterat resultaten och varit noga med att hitta belägg i texterna för de tendenser vi har tycks oss se. Detta talar för god reliabilitet.

5.1 En text kommer sällan ensam

Personporträtt och bilder på den intervjuade hör ihop. Det är en nästan obligatorisk ingrediens i genren personporträtt. Vi är medvetna om att bilderna spelar en viktig roll i porträtten men har valt att inte ta med dem som en del av vår analys.

Anledningen är att en analys av bilderna efter en överblick inte skulle tillföra studien speciellt mycket. Bilderna är mycket likriktade i innehåll och komposition. De följer ett visst mönster som innebär många närbilder på de intervjuade mammorna och något eller några av deras barn.

Vi anser att bilderna tangerar det som sägs i texterna, vilka vi anser har ett mer intressant och komplext innehåll. Vi har därför valt att fokusera på texterna och utesluta bilderna ur analysen.

6. Introduktion till våra texter

För att bättre förstå våra resultat och våra slutsatser följer här en kort introduktion av alla analyserade texter. Detta för att fokus och innehåll i texterna samt personliga omständigheter för de intervjuade spelar roll för förståelsen av resultatet. Med hjälp av dessa korta sammanfattningar hoppas vi göra det lättare för läsaren att kontrollera vårt resultat utan att nödvändigtvis behöva läsa de fullständiga texterna själv.

Samtliga texter återfinns i tidskriften Mama under vinjetten "Mama omslag". Rubriken på texterna är i samtliga fall ett citat från intervjupersonen som återkommer i texten.

"Ilyah limmar ihop familjen"

Personporträtt av Tilde de Paula Eby skrivet av Moa Westlund Herngren, publicerat i Mama nr 2, 2013.

Tilde de Paula Eby är programledare på TV4, 40 år gammal, har fyra barn och är nygift med pappan till sitt yngsta barn. De andra barnen har olika pappor och familjen lever till viss del ett varannan-vecka-liv. Tilde de Paula intervjuas i samband med bröllopet med sin make och i egenskap av relativt nybliven småbarnsmamma. Tonvikten i texten ligger på relationen till den nya partnern och den nya familjen. Andra ämnen som behandlas är träning, utseende, jobb och föräldradighet.

“Första tiden hemma var som en drog”

Personporträtt av Carolina Gynning skrivet av Anna Björkman, publicerat i Mama nr 4, 2013.

Carolina Gynning är fotomodell, skådespelare, programledare, författare men främst konstnär. Hon är 34 år gammal. Hon porträtteras som nybliven mamma. Hennes barn är nio månader när intervjun sker. Hon lever tillsammans med barnets pappa. Första delen av porträttet handlar mycket på hennes förlossning och att hon ständigt arbetar mycket. Den senare delen fokuserar mycket på hennes relation till barnet, hur svårt det har varit att inte få sova ordentligt samt vad hon vill att hennes barn ska få med sig ut i livet.

“Jag vill bara bli lycklig igen”

Personporträtt av Pernilla Wahlgren skrivet av Anna Björkman, publicerat i Mama nr 7, 2013.

Pernilla Wahlgren är sångerska, programledare och artist. Hon har fyra barn. Tre av barnen har hon tillsammans med sin före detta man och de är 23, 18 och 15 år gamla. Hon har också ett barn tillsammans med en man som hon nyligen separerat ifrån. Det barnet är sex år. Mycket av texten handlar om hennes separation från det yngsta barnets pappa och hur det har påverkat henne. Hela texten fokuserar mycket på relationer och familjesituationen som hon befinner sig i. Hennes relation till (främst) sitt yngsta barn tas också upp.

Pernilla Wahlgren har varit med i Mama flera gånger tidigare, detta är det sjätte omslaget och personporträttet av henne.

”Jag tog t-banan till BB när vattnet hade gått”

Personporträtt av Ebba Kleberg von Sydow skrivet av Rebecka Åhlund, publicerat i Mama nr 9, 2013.

Ebba Kleberg von Sydow är författare, journalist och programledare med mode och kungafamiljen som specialområde. Hon är 32 år gammal, har två barn och är gift. Hon intervjuas i egenskap av nybliven tvåbarnsmamma och aktuell med en bok om att vara gravid. När intervjun görs är Ebba föräldraledig med sitt fyra månader gamla barn. Porträttet behandlar till ungefär hälften omständigheter kring förlossning, till viss del om hennes kommande bok och till sist allmänna frågor kring föräldraskapet, till exempel om hur hon är som mamma och vad hon gör med sina barn.

“Jag skrattade under hela förlossningen”

Personporträtt av Linda Pira skrivet av Anna Björkman, publicerat i Mama nr 10, 2013.

Linda Pira är hiphopartist och ingår i kollektivet Redline. Hon är 28 år gammal och har tvillingar som är fyra månader. Hon bor ihop med tvillingarnas pappa. Hon intervjuas i egenskap av nybliven mamma som samtidigt är på toppen av sin karriär. Texten fokuserar mycket på beslutet att vilja ha barn, på hennes graviditet och på hur de första månaderna med barnen har varit. Den handlar också delvis om hennes bakgrund som beskrivs som stökig och om hennes framgångsrika karriär.

“Vi pratade om att skaffa barn innan vi ens hade träffats”

Personporträtt av Charlotte Perrelli skrivet av Carina Nunstedt, publicerat i Mama nr 13, 2013.

Charlotte Perelli är sångerska och musikalartist. Hon är 39 år gammal och har två barn som är tio och åtta år gamla med sin före detta man. Hon har ett barn som är sex månader med sin nya man. Familjen är varannan vecka tre personer, Charlotte, hennes man och deras bebis. Varannan vecka bor även hennes äldre barn och hennes mans barn hemma hos dem. Hon intervjuas främst med anledning av det nya barnet och familjesituationen. En del av artikeln fokuserar mycket på relationen till hennes nya man men också på hennes relation till sitt yngsta barn. Charlotte Perrelli har flera gånger tidigare förekommit i personporträtt i Mama och läsaren förväntas veta en del om hennes tidigare liv.

”Jag var otroligt rädd första tiden”

Personporträtt av Leila Lindholm skrivet av Moa Samuelsson, publicerat i Mama nr 1, 2014.

Leila Lindholm är tv-kock, kokboksförfattare och egenföretagare. Hon är 38 år gammal, har två barn och är gift. Hon intervjuas i egenskap av tvåbarnmamma, ingen tydligare aktualitetsvinkel går att hitta i porträttet. Texten handlar framför allt om livet med den nya bebisen och livet som tvåbarnmamma. Andra teman som behandlas är viktnedgång efter graviditet, kortfattat om att kombinera föräldradedighet med jobb och om hur familjen har det hemma.

“Vi bråkade mycket under graviditeten”

Personporträtt av Anine Bing skrivet av Jennie Hammar, publicerat i Mama nr 3, 2014.

Anine Bing är modell och designer med eget klädmärke som hon driver tillsammans med sin make. Hon är 31 år och bor i Los Angeles, USA. Hon har tillsammans med sin man två barn som är åtta månader respektive tre år. Artikeln handlar mycket om balansen mellan familjeliv och ett eget företag och talar också en del om skillnaderna mellan Sverige och USA när det kommer till förlossning och föräldraledighet. Artikeln handlar också mycket om Anines graviditeter och om hur relationen till hennes man ser ut.

“Kejsarsnittet fick mig att känna mig värdelös”

Personporträtt av Carin da Silva skrivet av Caisa Jansson, publicerat i Mama nr 5, 2014.

Carin da Silva är programledare, driver ett cafe och är före detta professionell dansare. Hon är 29 år och har ett barn som är sju månader tillsammans med sin make. Hon intervjuas med anledning av att hon har blivit mamma för första gången och under graviditeten har hon också börjat blogga på mama.se. Texten fokuserar mycket på hennes graviditet och förlossning och om skillnader mellan att vara gravid och att inte vara det. En del av texten handlar också om hennes första tid som mamma.

“Nätatackerna har drabbat hela min familj”

Personporträtt av Hannah Graaf Karyd skrivet av Åsa Brolin, publicerat i Mama nr 7, 2014.

Hannah Graaf Karyd driver eget företag tillsammans med sin partner och är 35 år gammal. Tidigare har hon haft en karriär som artist och modell. Hon har fyra barn, två med sin nuvarande partner som är två och fem år och två barn på 13 respektive 15 år. Dessa två har andra pappor. Alla barnen bor tillsammans med Hannah och hennes partner majoriteten av tiden. Artikeln tar upp en traumatisk händelse då ett av hennes barn höll på att kvävas, näthat som hon har utsatts för och en del om hennes karriär (både nuvarande och tidigare).

“Jag vill inte ta hjälp av en nanny”

Personporträtt av Jennie Hammar skrivet av Cecilia Blankens, publicerat i Mama nr 9, 2014.

Jennie Hammar är 30 år gammal och har ett barn på fyra månader tillsammans med sin man. Hon är frilansjournalist och bloggare och bor i Los Angeles, USA. Artikeln handlar

mycket om beslutet att skaffa barn, hennes förlossning och om hur den första tiden med barnet har förflutit. Delvis tar texten också upp hur det är att ha flyttat till ett annat land och en del runt hennes karriär.

“Jag är stolt över att barnen mått bra genom skilsmässorna”

Personporträtt av Camilla Läckberg skrivet av Åsa Brolin, publicerat i Mama nr 11, 2014.

Camilla Läckberg är författare, hon skriver deckare och barnböcker. Hon är 40 år gammal och har tre barn i åldrarna tolv, tio och fem. De två äldsta barnen har hon tillsammans med sin första man och den yngsta med sin andra man. Hon är skild från barnens pappor och har en pojkvän.

Texten handlar mycket om hennes inställning till familj. Det handlar till exempel om hur hennes skilsmässor har varit och hur det praktiska fungerar. Relationen till pojkvännen och hennes förhållande till framgång och pengar tas också upp.

7. Resultat och diskussion

Vad som gestaltas i våra valda texter är ett resultat av både vad intervjuobjektet säger i intervjun och *vad* skribenten väljer att ta med och *hur* det berättas. Det är viktigt att påpeka att texten inte på något sätt är en reflektion av personens liv eller situation, utan ett urval av beröringspunkter i dennes liv. Detta urval sker både genom de frågor som ställs och de svar som fås i intervjusituation samt av de val som skribenten slutgiltigt gör när hen skriver ihop texten. Det senare är påverkat av en rad olika saker, varav det kanske viktigaste är textens redaktionella förutsättningar, det vill säga, vilken typ av produkt som skribenten har till uppgift att leverera. Det handlar då om längd, innehåll men också om ton och språk.

Tidsskriftsbranschen är en kommersiell bransch som får sina intäkter till stor del via annonsintäkter. Det redaktionella innehållet och annonsinnehållet måste fungera ihop för att annonsörerna ska vilja köpa plats i tidskriften och målgruppen måste vara tydlig och köpstark av samma anledning.

Oavsett bakomliggande orsaker så är det just ett *urval* och en *gestaltning* som läsaren får ta del av i det material som publiceras. Denna gestaltning säger oss kanske till och med mer om konventioner än om verkligheten. Oavsett vad så är gestaltningen en stor och viktig del i hur vi uppfattar olika saker i samhället. Fenomenet kallas inom medieforskningen *framing* och

innebär kort och gott att ett ämnes inramning eller framställning påverkar hur vi tänker på det ämnet. Vissa saker lyfts fram i media och andra saker pratas det aldrig om, detta påverkar hur vi värderar olika aspekter av ett ämne (Shehata, 2012:328).

Vi anser att det finns en tendens i Mama att gestalta mammarollen på ett visst sätt, med förbehåll för vissa variationer. I resultatdelen med påföljande diskussion gör vi ett försök att beskriva denna mamma.

I redovisningen av vårt resultat beskriver vi tema för tema och de tendenser vi ser i dessa. Detta exemplifieras med citat från texterna. För att göra det tydligt har vi kursiverat all text som är taget från porträtten. När reportern säger något, en fråga eller ett påstående, har vi skrivit "Reportern" följt av kolon. Dessa reportercitat är i tidningen Mama fetade och tydligt avskilda från resten av texten. När det handlar om reportertext som inte är direkta citat har vi bara skrivit texten utan "avsändare".

7.1 Tema 1. Karriären och barnen

Karriären finns med i samtliga porträtt som vi har tittat på men den hamnar aldrig helt i fokus. Då porträtten är publicerade i en föräldratidning så är det förväntat att fokus ska ligga mer på föräldraskapet än på karriären. De flesta av kvinnorna som porträtteras har karriärer som kan antas var bekanta för läsarna av Mama.

Arbete och karriär är mycket närvarande och viktig del av de flesta porträtterade mammors liv. I texterna ligger mycket fokus på att kvinnorna som porträtteras har jobb och andra åtaganden som kräver mycket av dem samtidigt som de kombinerar detta med familjeliv.

När vi har läst porträtten så har en modersgestalt porträtt för porträtt mejslats fram. En superkvinna som klarar av allt från barnafödande till karriär.

Det är inte ovanligt att reportern gör en sammanfattning av den porträtterades karriär tidigt i brödtexten för att placera personen i sitt sammanhang. Detta gör ofta på så vis att den stora arbetsbörda som den porträtterade behöver hantera lyfts fram.

Reportern skriver i början av personporträttet om Charlotte Perrelli om hennes yrkesliv.

"Hennes val att börja jobba tidigt har väckt känslor genom åren. Och senaste gången var inget undantag, när hon ställde sig på scenen 48 timmar efter förlossningen. Charlotte

Perrelli är en av våra mest hyllade, folkliga och hårt arbetande multiartister. Hon har jobbat sedan hon var 13 och har inga planer på att ta det lugnt som 39-åring heller. Ny skiva, nya skönhetsprodukter, ny bok, julturné och redan fullbokat 2014 ... Att vara helt mammaledig fanns inte på kartan.”

I ingressen av personporträttet beskriver reportern Ebba Kleberg von Sydow.

“Hon framställs ofta som en arbetsmaskin, men nu tar tvåbarnsmamman Ebba Kleberg von Sydow föräldraledigt”

Reportern beskriver i ingressen av personporträttet av Linda Pira hennes vardag.

“Kolikbarn och succékarriär - jodå det funkar! I våras blev Linda Pira, 28, svensk hiphops hetaste namn samtidigt som hon fick tvillingar, Kyiam och Daviel.”

En ingrediens i samtliga personporträtt är hur den intervjuade går till väga för att hitta någon slags balans mellan familjeliv och karriär. Jämnvikten är ofta något som lyft fram som svårt och knepigt. Familjen är viktig och pockar på uppmärksamhet och samtidigt finns en karriär som inte går att ignorera eller helt lägga åt sidan. Det är allt ifrån bokutgivning, konstutställningar och hämtningar på förskolan till egna företag som ska drivas. Livet är ett ständigt flöde av uppgifter som kommer till henne.

Reportern börjar personporträttet av Carolina Gynning med att beskriva hennes tillvaro.

“Söker du stillheten så står den så att säga inte och osar runt Carolina Gynning”

Senare i samma text har Carolina Gynning precis berättat att det som har förvånat henne mest med att bli mamma är att det är *“sjukt jobbigt”*.

Reportern: “Vad är jobbigast?”

Carolina Gynning: “Det jobbigaste har varit att jag är den här som har tusen bollar i luften samtidigt. I slutet av graviditeten skulle jag skriva klart min senaste bok, då hann jag precis lämna in manuset. Det har varit grejer hela tiden och jag är inte ledig, jag gör karriär samtidigt som jag har barn. Det stog i Aftonbladet att det är vanligt nu, att det är perfekt att kombinera, och jag kände igen mig men vissa dagar man känner... att det är påfrestande.”

Leila Lindholm angående att hon har jobbat och varit föräldraledig samtidigt (hon driver eget företag):

Leila Lindholm: "Såklart är det tufft, men samtidigt... Att vara mammaledig är tufft oavsett om du är på heltid eller jobbar samtidigt".

Reportern skriver om Anine Bings liv i början av texten om henne.

"Som egenföretagare och nybliven tvåbarnsmamma gäller det att vara effektiv. Anines dagar går i ett."

Reportern beskriver hur Tilde de Paulas liv ser ut.

"För en vanlig dödlig kan Tildes liv utifrån se hektiskt ut"

Carin da Silva har precis berättat om att hon jobbade långt in i sin graviditet med inspelningen av ett tv-program.

Carin da Silva: "Det var tufft men samtidigt tyckte jag att jag mådde ganska bra, tillägger den obotliga entusiasterna da Silva som inte ens tycker att det där med foglossning är något att oja sig över"

"Jag hade ju ett jäkla jobb som stod och väntade på mig"

Det finns flera exempel från texterna där mamman i fråga har börjat arbeta kort tid efter förlossningen. Trots att flera av kvinnorna har gått tillbaka till arbetet en kort tid efter förlossning så är det inget de rekommenderar i efterhand. Det var något som tvunget att göras. Det läggs ofta in en brasklapp om att det inte är något som borde göras. Det motiveras också ofta med att de gillar sina jobb och tycker att det är roligt att jobba. Dessutom finns det något nästan prestigefyllt i att vara så viktig i något sammanhang att det är nödvändigt att ställa sig på en scen eller ordna ett party två dagar efter förlossningen. Det finns en nödvändighet i att ta sig tillbaka till jobbet och utföra det som krävs.

Ebba Kleberg von Sydow har precis berättat om hur födelsen av hennes andra barn gick till och får som följdfråga på det:

Reportern: "När Marianne var fyra dagar hade du bokrealase. Hur länge låg du kvar på bb den här gången?"

Ebba Kleberg von Sydow: "Ja, bokrelease fyra dagar efter förlossning är ingenting jag rekommenderar."

Tidigare i texten har vi fått reda på att Charlotte Perrelli tidigare har fått kritik för att hon har börjat jobbat tidigt. Här berättar hon om sin senaste förlossning:

Charlotte Perrelli: "... Jag ville hellre att det skulle gå snabbt, för jag hade ju ett jäkla jobb som stod och väntade på mig (gapskratt!)."

Reportern: "Du är för rolig."

Charlotte Perrelli: "Adrian kom ju på tisdagen och på torsdagen hade vi sista "Digiloo"-giget på Svaneholms slott i Skurup."

Lite längre ner i samma text fortsätter Charlotte Perrelli att berätta om tiden efter förlossningen.

Reportern: "Drygt 48 timmar efter förlossningn stod du på scen igen - varför då?"

Charlotte Perrelli: "Ja, det låter ju inte klokt, men det var aldrig aktuellt att ställa in. Det fungerade för mig. Men det betyder ju inte att jag är bättre än någon annan, eller att andra behöver göra som jag. Man måste bara acceptera att vi är lite olika. Dessutom skulle vi ha en tv-inspelning. Men mitt under "Öppna landskap" skrek Adrian så högt att vi fick bryta för amning. Men det var okej"

Reportern: "Vad fick du för reaktioner?"

Charlotte Perrelli: "Ganska mycket positivt. Jag trodde att det skulle bli mer liv. Klart jag tycker att man ska vara hemma första tiden. Men det är så svårt i mitt jobb, man har skrivit kontrakt ett år tidigare på att man ska fullfölja en turné. Det är inte så enkelt att bara skita i det."

Anine Bing berättar om tiden precis efter sin första fölossning.

Anine Bing: "Jag började jobba sex dagar efter förlossningen. Då gjorde jag en tv-intervju. Nu i efterhand kan jag tycka att det var helt överdrivet men det fanns liksom inga alternativ."

En bit ner i samma text pratar hon återigen om att hon jobbat kort tid efter förlossningen (Benjamin är hennes andra barn).

Reportern: "Du bloggade redan tre dagar efter att Benjamin kom."

Anine Bing: "Ja, ha, ha! Men jag tycker att det är roligt också så jag ska inte sitta här och tycka synd om mig själv."

Det har precis i brödtext berättats om att Jennie Hammar var ensam en hel del med sitt barn de första månaderna då barnets pappa hade en "otroligt intensiv jobbperiod" och var på annan ort.

Reportern: "Och samtidigt så har du jobbat en del?"

Jennie Hammar: "Jo, jag har absolut dragit ner på tempot men som frilansare måste man vara på hugget, så att ingen annan kommer och tar ens jobb. Och dessutom tycker jag ju att det är kul."

I flera av texterna så nämns alltså att mamman har gått tillbaka för att jobba mycket snart efter att hon fött barn. I de citaten så finns det nästan alltid med någon slags brasklapp för varför hon valde att göra så.

Vi var också intresserade av om det fanns någon tendens till att karriären förminskades i förhållande till barnen eller om den har fått mindre betydelse efter barnens intåg. Många av mammorna förmedlar i porträtten en stor plikt känsla både mot karriär och barn.

Anine Bing pratar om sitt liv.

Reportern: "Men på instagram och din blogg är det lätt att tro att din vardag är lekande lätt. Hur är det egentligen?"

Anine Bing: "Ibland tycker jag att det kan vara svårt att hitta en balans, men det är viktigt att lyssna på kroppen. Nu tycker jag att det går bra, men jag minns i början när Benjamin var superliten - då kände jag mig splittrad. Allt jag ville var ju bara att mysa med honom. Samtidigt kunde jag inte checka ut helt från jobbet. Jag hade ständigt dåligt samvete, för honom eller för jobbet."

Charlotte Perrelli har precis berättat att hon fick ett missfall och sedan ställde sig på scenen samma kväll för att uppträda.

Reportern: "Men hallå, tänkte du aldrig tanken att sjukskriva dig?"

Charlotte Perrelli: "Nej det är så konstigt, va. Den grejen har jag inte riktigt inprogramerad i mig. Jag känner alltid "jag grejar det ändå". Jag har stått på scenen tusen gånger förut. Jag är enormt plikttrogen."

Det finns också exempel på när den intervjuade framhåller att karriären nu har blivit mer viktig just på grund av att hon har fått barn.

Carolina Gynning har tidigare i texten berättat vad som är jobbigt med att göra karriär och ha barn samtidigt.

Reportern: "Är karriären lika viktig som förut?"

Carolina Gynning: "Minst lika viktig, för jag känner att jag ska ta hand om det här barnet. Jag måste tjäna pengar och ha ett bra liv för att jag ska kunna ge henne ett bra liv. Alexander och jag har uppdelad ekonomi, jag vill betala lika mycket som min man. Jag tycker att det är viktigt"

Linda Pira är mitt i en framgångsrik karriär vilken hon just har pratat om och nämnt att tiden känns knapp sedan hon fått barn.

Reportern: "Är det viktigt att fortsätta karriären just nu?"

Linda Pira: "För mig - och säkert för barnen i framtiden - det är ju viktigt med det jag gör. Samtidigt har jag kommit hem flera gånger och känt: "Nej, jag kan inte göra det här. Kolla vad mycket tid jag missar med mina barn." Men det blir lättare med tiden, märker jag. I början kände jag mig så dålig och bara grät."

I båda dessa exempel framhålls att karriären är fortsatt viktig även efter barnens intåg även om det också uttrycks visst motstånd i förhållande till tiden den tar.

Sammanfattning: Prestigefyllt att jonglera karriär och barn

Det står högt i kurs att så snabbt som möjligt ta sig tillbaka till sin karriär. Att förutom att vara mamma också ha en framgångsrik karriär att komma tillbaka till är något som i samtliga

av våra texter förutsätts. Det går att ana att både skribenter och intervjuobjekt är måna om att framställa den personporträttet handlar om som mycket upptagen och efterfrågad inom sitt arbetsfält. Detta ska gärna ske samtidigt som personen i fråga har små barn. Det ligger en prestige i att även vara uppskattad och eftertraktad i sitt skrå.

Kvinnor har traditionellt varit den i förhållanden och äktenskap som har haft det huvudsakliga ansvaret för barn och hem. I takt med tiden och den feministiska rörelsen har kvinnor fått tillträde till allt fler domäner på arbetsmarknaden. Formellt har dagens kvinnor samma möjligheter att göra karriär som dagens män. I vårt individualistiska samhälle är det också något som de flesta förväntas vilja göra. En tendens som går att se i porträtten är att det fortfarande är många av kvinnorna som bär det huvudsakliga ansvaret för barn och hem. Detta är dock inte längre (till skillnad från hur det såg ut för kanske 50 år sedan) huvudsysselsättningen. Förutom barn- och hemansvaret finns också förväntan om ett jobb som är givande, roligt och i många fall krävande.

Det är naturligtvis inte så de porträtterade kvinnornas partners inte tar något ansvar alls, de finns där och hjälper till. Det är dock svårt att bortse från att arbetsbördan på kvinnor snarare verkar ha ökat än minskat när även ett krävande arbetsliv tillkommer.

7.2 Tema 2: Förhållandet till barn och familj

Föräldrarnas förhållande till barnen är av naturliga skäl ett tema som är högst närvarande i texterna. Mammorna intervjuas just i egenskap av förälder och deras syn på både barnen och på föräldraskapet i sig uttrycks i samtliga texter.

Det är tydligt i samtliga Mama-intervjuer att barnet eller barnen är en av flera viktiga pusselbitar till ett lyckligt liv. Karriär och barn är viktiga för alla de intervjuade mammorna och för en majoritet av dem framgår också tydligt att partnern är en självklar del i ett lyckligt liv. Över lag är konventionen om kärnfamiljen väldigt stark i texterna. Det verkar också vara viktigt för de intervjuade mammorna att understryka att de prioriterar barnen.

Familjen har en stark ställning

Kärnfamiljen som ideal är väldigt starkt i texterna. Sju av kvinnorna lever i traditionella kärnfamiljer med make/sambo och biologiska barn (Leila Lindholm, Ebba Kleberg von Sydow, Jennie Hammar, Linda Pira, Carin da Silva, Anine Bing och Carolina Gynning). Fem av kvinnorna är skilda och delar vårdnaden av sina barn med sina före detta partners (Camilla

Läckberg, Tilde de Paula Eby, Hannah Graaf Karyd, Pernilla Wahlgren och Charlotte Perrelli). Vissa av dem lever också i nya kärnfamiljer i kombination med sin "gamla" familj.

Pernilla Wahlgren och Charlotte Perrelli utgör två tydliga exempel på hur ett misslyckande i att inte leva i en kärnfamilj uttrycks. Även reporterns kommentarer och frågor tenderar att värdera kärnfamiljen högre än alternativet.

I texten om Pernilla är temat återkommande:

Reportern: "Hemskt att förlora både sin man och sitt barns halva uppväxt?"

Pernilla Wahlgren: "Men det jobbigaste är inte att vara ifrån honom fyra dagar, utan det här "varannan jul, varannan födelsedag, varannan midsommar."

Pernilla Wahlgren får frågan om hennes yngsta barn Theo var planerat:

Reportern: "På den tiden sa du att ni skulle vänta med barn för att få tid för er själva..."

Pernilla Wahlgren: "Ja, jag var nog den som bromsade mest på grund av mitt "bagage" och för att vi verkligen skulle vara säkra på vår kärlek till varandra. Han (ex-pojkvännen) visste vad jag hade bakom mig. Att det SISTA jag ville var att få ännu ett skilsmässobarn."

Senare i texten understryks samma sak igen, av reportern.

Reportern: "Och Theo är lycklig när mamma och pappa är tillsammans."

Pernilla Wahlgren: "Ja."

Pernilla Wahlgren berättar sedan om den långdragna och svåra processen att separera:

Pernilla Wahlgren: "Jag älskade honom, jag älskade att vara en familj. Då kämpar man för det."

Både reporterns frågor/påståenden och Pernilla Wahlgrens svar utgår ifrån att det finns ett självklart ideal, det om kärnfamiljen och om parrelationen. Reporterns påstående att "*Theo är lycklig när mamma och pappa är tillsammans*" och Pernilla Wahlgrens enkla bekräftelse på detta verkar vara ett helt och hållet okontroversiellt uttalande. Både reportern och den intervjuade är här överens om att självklarheten i att barnet är lyckligt när båda föräldrarna är tillsammans. Om uttalandet inte hade varit en självklarhet hade det istället kunnat tolkas som en förolämpning gentemot Pernilla som ju lever skild från barnets far.

Pernilla Wahlgren cementerar sedan denna syn i sitt uttalande om att det ”SISTA” hon ville ha var ett till skilsmässobarn. Det råder alltså en konsensus om att situationen som separerade föräldrar är klart sämre än kärnfamiljen.

Samma ideal uttrycks i porträttet av Charlotte Perrelli. Hon får frågor om livet efter separationen från ex-maken:

Charlotte Perrelli: ”Jag har ju varit ganska knäckt. Det är så få som lyckas med kärnfamiljen. Varför ska det vara så svårt?”

Reportern: ”Du trodde på ett livslångt äktenskap.”

Charlotte Perrelli: ”Absolut, till 100 procent! Men man får försöka göra det bästa av den nya situationen.”

Här framgår tydligt att även Charlotte Perrelli anser att kärnfamiljen är det bättre alternativet, då hon försöker ”göra det bästa av den nya situationen.”

De tre övriga som inte lever i kärnfamilj beskriver inte sina nya familjer som misslyckanden, men verkar känna ett mer eller mindre stort behov av att försvara sin familjesituation.

Tilde de Paula Eby lever separerad från flera av barnens pappor och tillsammans med sin nya make med vilken hon har sitt yngsta barn. Hon ställer inte upp kärnfamiljen som ett ideal utan pratar om lyckan i den brokiga familjen. Samtidigt är det tydligt att hon känner ett behov av att försvara den alternativa familjen, vilket också tyder på att hon liksom de andra är präglad av den självklara normen. Här bekräftas det som Anna-Karin Witt skriver om att kärnfamiljens diskurs är mycket stark och utövar makt över hur vi tänker på familjen. Trots att vi idag lever i olika typer av familjekonstellationer i mycket högre grad än förr, är idealet om kärnfamiljen så starkt att vi undermedvetet påverkas av det (Witt, 2011:35-36).

Alla som lever i en styvfamilj vet att det kan vara knepigt, men Tilde de Paula Eby har valt att inte problematisera så mycket och strunta i alla uppdelningar.

Tilde de Paula Eby: ”Jag tror att det kan hänga ihop med att både jag och Thomas är uppväxta i bonusfamilj och att vi inte ser någon skillnad på syskon och halvsyskon eller bonusföräldrar. Det är bara familj. Punkt slut.”

Camilla Läckberg uttrycker sig på ett sätt som gör att man tror att hon förhåller sig oproblematiskt till begreppet kärnfamilj.

Camilla Läckberg: "Jag tycker att folk kämpar på för länge, kör förhållandet i botten, offerar massor av år istället för att gå vidare. Man ska inte vänta tills barnen har blivit stora, det är en för stor uppoffring -- för någon som inte ens vill att man gör det, utan hellre skulle vilja att man mådde bra och var lycklig."

Hon fortsätter dock sedan med en retorisk fråga som för att få folk att förstå att de ska ifrågasätta sina ideal. Hon försvarar sin ståndpunkt, alltså är det rimligt att anta att hon anser att det finns ett behov av det.

Camilla Läckberg: För vad är en familj? Olyckliga människor under samma tak? Nej. Människor som älskar varandra och vill vara tillsammans, det är en familj för mig.

För samtliga intervjuade kvinnor, oavsett om de lever i kärnfamilj eller ej, lyfts familjen fram som en del av ett harmoniskt och lyckligt liv. I texten om Ebba von Sydow får familjen symbolisera hennes lycka:

"Det är över tio år sedan hon blev ett namn. Först som redaktör för Expressens fredagsbilaga och en av Sveriges första riktigt stora modebloggare, då hon introducerade systrarna Hilton för svenskarna och sov med rosa bettskena för att inte bita sönder tänderna i sitt hektiska, glammiga liv." (...)

Sedan kommer en kontrastbild i slutet av porträttet:

Reportern: "Använder du din rosa bettskena än?"
Ebba Kleberg von Sydow: "Nej. I morse vaknade jag med Klas i ena armhålan och Marianne på andra sidan... Jag älskar familjelivet. Jag behöver ingen bettskena längre."

Barnen alltid högst på prioritetslistan

Det tycks vara viktigt för mammorna att påpeka att de prioriterar barnen. De verkar alla ha fullspäckade scheman med jobb, familj, partner, träning och vänner. Många av dem uttrycker dock att deras prioritet är barnen och att de valt familjelivet (över något uttalat alternativ).

Hannah Graaf Karyd får berätta om hur hon planerat för karriär och familj:

Hannah Graaf Karyd: "Hela grundtanken med vårt företagande var att vi inte skulle vara bundna till en geografisk plats, utan själva kunna bestämma våra arbetstider för att kunna optimera familjelivet. Nu har jag förmånen att kunna sluta jobba när barnen kommer hem på dagarna, för att fortsätta någon timme när de gått och lagt sig."

Tilde de Paula Eby berättar om hur hon får tiden att räcka till:

Tilde de Paula Eby: "Jag sover nog inte så mycket! Inte mer än 4-5 timmar per natt. Min prio är alltid barnen och jag passar på att jobba när de är i skolan eller på dagis."

Linda Pira berättar om varför hon valt att fortsätta med sin karriär medan hon tar hand om sina tvillingar. Hon uttrycker en ambivalens över att vara borta från dem, men understryker sedan hur mycket tid hon faktiskt tillbringar med sina barn:

Reportern: "Men du träffar dem mycket?" (barnen)

Linda Pira: "Ja gud, jag är ju med dem hela tiden, det är bara när jag spelar som jag lämnar ifrån mig dem. Jag är borta högst ett dygn. De följer med mig på allt annat som har med musiken att göra. De är här när jag gör intervjuer, när jag går till studion är de med mig, allt sådant där."

"Jag hade ALDRIG klarat det här utan mina stora barn"

För flera av de intervjuade tycks barnen utgöra en hjälp till ett lyckligare liv. Carolina Gynning, Pernilla Wahlgren och Ebba von Sydow ger alla tre ganska tydliga exempel på detta.

Carolina Gynning tycker att det är värt att ta hela föräldraansvaret eftersom barnet gör henne lycklig:

Reportern: "Annars drar du hela lasset hemma?"

Carolina Gynning: "Ja. Och nu har jag blivit så beroende av henne, så nu skulle jag inte vilja byta med Alexander (partnern)."

Pernilla Wahlgren pratar om hur barnen har hjälpt henne genom en svår tid när hon blev lämnad av sin make:

Pernilla Wahlgren: "Jag hade ALDRIG klarat det här utan mina stora barn."

I Ebba Kleberg von Sydows fall är exemplet ovan om att hon inte längre behöver bettskena också ett exempel på hur barnen och familjen hjälpt att göra henne lycklig och harmonisk.

Dessa kvinnors uttryck för att barnen har gjort dem lyckligare, hjälpt dem genom svåra tider eller gjort dem mindre stressade är en tendens i hur kvinnorna förhåller sig till sina barn. Barnen *bidrar*, tar inte bara energi och tid. De tycks bidra med en känsla av trygghet och harmoni.

Baksidorna då, finns de? Knappast för supermamman.

Baksidorna av föräldraskapet som uttrycks är få. Personporträttsgenren existerar inom en hyllningstradition där innehållet inte förväntas uttrycka negativa saker om den intervjuade (Siivonen, 2007:95). I och med den upphöjda mammarollen och den positiva könsidentitet som är förknippad med moderskapet är det inte förvånande att de intervjuade mammorna inte uttrycker sig negativt om föräldraskapet. Att göra det vore att kasta en skugga över sig själv, då idealet är en god mor som älskar allt med sitt barn. Om den intervjuade ändå skulle göra det, kan man anta att skribenten valt att inte lägga emphasis på just den delen då det inte ingår i det som publiken förväntar sig av personporträtt, speciellt inte i den här typen av tidskrift. Superkvinnan framträder tydligt när kvinnorna uttrycker några subtilt negativa saker med föräldraskapet. Svårigheterna är alltid mindre är allt det andra, och det som är svårt dröjer de sig inte kvar vid, betonar inte och viftar gärna bort.

Carolina Gynning är förstagångsförälder och får berätta om sina upplevelser:

Reportern: "Vad har förvånat dig mest med att bli mamma?"

Carolina Gynning: "Att det är sjukt jobbigt."

Reportern: "Vad är jobbigast?"

Carolina Gynning: "Det jobbigaste har varit att jag är den här som har tusen bollar i luften samtidigt. I slutet av graviditeten skulle jag skriva klart min senaste bok, då hann jag precis lämna in manuset. Det har varit grejer hela tiden och jag är inte ledig, jag gör karriär samtidigt som jag har barn. Det stod i Aftonbladet att det är vanligt nu, att det är perfekt att kombinera, och jag kände igen mig. Men det är vissa dagar man känner...att det är påfrestande."

Carolina Gynning uttrycker här visserligen att det *är* jobbigt att vara mamma, men samtidigt säger hon att hon känner igen sig i Aftonbladets beskrivning av hur perfekt det är att kombinera barn och karriär. Detta är ett av två avsnitt där något negativt med föräldraskapet uttrycks i porträttet av Carolina Gynning. I det andra syns kanske ännu tydligare hur en negativ aspekt rundas av med något positivt.

Reportern: "Har läst på din blogg att du fortfarande är helt knäckt av utmattning."

Carolina Gynning: Ja, verkligen. Alicia sover typ aldrig. Vissa dagar är man så fruktansvärt trött så man bara vill gråta. (...)"

Reportern: "Varför ska du ta alla nätter?"

Carolina Gynning: "Det hade vi kommit överens om innan. Alexander gör karriär, jobbar till tre på nätterna och går upp sex. Så visst, han är uppe på nätterna i och för sig, men han jobbar. Men nu har jag faktiskt tvingat honom att ta Alicia en natt i veckan."

Reportern: "Annars drar du hela lasset?"

Carolina Gynning: "Ja. Och nu har jag blivit så beroende av henne, så jag skulle inte vilja byta med Alexander."

Ebba Kleberg von Sydows negativa upplevelser uttrycks mest i form av pekpinningar från andra föräldrar.

"Det mesta handlade om att hon börjat jobba för tidigt, att hon var bortskämd som hade barnflicka som hjälpte till med lämningar och att det skulle vara dåligt för Marianne att vara på förskolan när mamma var hemma med lillebror."

Kvinnlig intuition

Återkommande i porträtten är uttryck om kvinnlig, eller moderlig, intuition i förhållandet till barnen och/eller kroppen under graviditet.

Hannah Graaf: "När Liv var två blev hon sjuk, jag märkte att det var något fel. Men läkaren på barnakuten sa att jag var sjåpig, att hon bara var förkyld. Ett dygn senare var hon helt apatisk. Vi fick åka ambulans till sjukhuset. Hon hade dubbelsidig lunginflammation."

Hannah spänner sina knallblå ögon i mig.

Hannah Graaf: "Man ska lita på sin intuition om mamma. Man MÅSTE göra det."

Anine Bing pratar om vad hon åt under graviditeten:

Anine Bing: "Äpplen, hela tiden, flera om dagen. Och turkisk peppar. Någon skrev på bloggen att jag inte fick äta saltlakrits, men jag går på min egen magkänsla."

Ebba Kleberg von Sydow: "Ja, jag kände på mig att det var en kille den här gången. Jag vet inte varför. Jag är inte så mycket för intuition annars, men magkänslan sa att det var en pojke..."

Linda Pira berättar om hur det gick till när hon blev gravid:

Linda Pira: "Jag hade inga planer på att skaffa barn alls /../ så gick det bara några veckor, sedan var jag gravid. Jag tror att mitt inre ville verkligen."

Moderlig intuition går att koppla till en gammal föreställning om att kvinnan är bäst skaffad att ta hand om barn. Det är inte orimligt att tolka uttalanden om intuition för ett uttryck för kvinnlig särart. Kvinnorna vet bäst vad deras barn och kroppar behöver, inget externt (läkare, matrekommendationer) råder på detta. Detta bottnar i en idé om naturliga skillnader mellan män och kvinnor. Egenskaper som traditionellt kopplats till kvinnans intellekt är bland annat intuition (men män tillskrivs egenskapen "rationell") (Connell, 2002:46).

Sammanfattning: Supermamman - en ny form av underordning?

Kärnfamiljen har hög status och är antingen en explicit uttalad norm, eller en underliggande norm som kvinnorna (och skribenten) på det ena eller andra sättet förhåller sig till. Vi har exempel på mammor som hyllar idealet och ser allt annat som ett misslyckande, andra exempel på hur de kvinnor som inte lever i kärnfamilj känner ett behov av att försvara den alternativa familjen. En annan stark norm är den om att mammorna bör prioritera barnen. De har alla levande karriärer som också omfattar kändisskap och de framställs som upptagna i sin ibland hektiska liv. Den goda Mama-mamman har alltså mycket på sin agenda men försummar inte sina barn till förmån för något annat. Detsamma verkar inte gälla för mammornas partners som i många fall får "dispens" att vara borta från barn och familj på grund av omständigheter i arbetslivet. I vissa fall är de till och med frånvarande utan att det anses vara avvikande eller en grund för ifrågasättande.

Fram växer en supermamma-karaktär som spelas väl av de intervjuade mammorna. I ett par av texterna används till och med begreppet och då i positiv dager. Supermamman sköter allt, klarar allt, ber inte om hjälp och är ändå lycklig och harmonisk. Hon är en individualist, hon behöver inte någon för att klara av att jonglera alla olika ingredienser i sitt liv. Å ena sidan kan det ses som en frigörelse. Supermamman är inte beroende av sin man eller av någon annan. Å andra sidan kan man tänka att superkvinnan befinner sig i en ny sits av underordning. Med tanke på allt det ansvar hon bär på sina axlar är hon på många sätt inte fri. Supermammans partner har däremot frihet att skaffa barn vid en tidpunkt i sin karriär då han inte kan ta hand om barnet, förutsätts inte vara föräldraledig och får i extremfallet utgöra en hjälpreda snarare än en person som delar arbetsbördan med mamman. Detta med förbehåll för ett par undantag.

Trots detta älskar supermamman att vara förälder. Baksidorna med föräldraskapet slätas ofta över eller uteblir helt från texterna. Flera av mammorna säger att de valt familjen och familjelivet. Det bekräftar teorin om att vi befinner oss i en tid av retraditionalisering, det vill säga en period av längtan tillbaka till gamla tider och tryggheten i dessa (Witt, 2011:10). I detta fall rör det sig om en återgång till tradition och familj och i viss mån även ett husmorsideal.

Den så kallade kvinnliga intuitionen är närvarande i flera av porträtten. Det understryker att kvinnan är bäst lämpad att ta hand om sina barn eftersom hon har en naturlig känsla för vad barnen behöver. Denna detalj är inte obetydlig då den vittnar om ett synsätt som går långt tillbaka i historien och som fortfarande präglar dagens familjesituation för många.

7.3 Tema 3: Förhållandet till den andra föräldern

Mama-mammans partnern är mer eller mindre närvarande i alla texter vi tittat på. Endast en av kvinnorna är singel, Pernilla Wahlgren, men i hennes fall handlar hela texten trots det om hennes relation till sin ex-pojkvän tillika pappa till hennes yngsta son. Vi intresserade oss för hur relationen till partnern gestaltas, vilka ideal och normer som kommer till uttryck, samt förstås den viktiga delen om arbetsfördelningen i familjerna. I resultatet syns bild av jämställdhetsmedvetna kvinnor som ändå följer i en tydlig tradition av att i egenskap av mamma ta mer ansvar för barn och familj. Flera av mammorna har till exempel tagit ut hela föräldraledigheten med hänvisning till pappornas jobb, trots att de alla själva har krävande karriärer i rampluset. En tydlig tendens är att dessa mammor ofta ursäktar den situationen.

Ebba von Sydow är det tydligaste exemplet:

Reportern: "Du drar det tyngsta lasset hemma?"

Ebba Kleberg von Sydow: "Jag vill självklart ha ett jämställt förhållande och jag har valt en medveten man som är feminist. Så jag trodde väl aldrig att jag skulle få två barn utan att han varit föräldraledig än. Men det där är så lätt i teorin och oerhört svårt i praktiken. Det hade kanske varit annorlunda om jag hade varit anställd på en advokatbyrå eller varit lärare. Nu är jag frilans, och när vår dotter kom hade Johan nytt fått ett nytt jobb. Och jag har ju också jobbat, med barnen."

Det blir senare i texten också tydligt att Ebba tackat nej till jobb och inte vet om hon därför kommer ha ett jobb efter föräldraledigheten.

"När vi träffas har Ebba just tackat nej till att programleda "Go' kväll" i höst. Istället ska hon vara föräldraledig. Ja, förutom att hon ska släppa en bok också. Hon hoppas få fortsätta med tv i januari, men om det inte blir så står hon utan jobb. Eller inte."

Ebba Kleberg von Sydow: "Då får jag hitta på något annat. Jag ska göra en ny kokbok med Amy. Det löser sig, jag kommer på något."

Carolina Gynning och Charlotte Perrelli har liknande situationer hemma.

Reportern: "Ska Anders vara pappaledig något?"

Charlotte Perrelli: "Nej inte vad jag vet nu. Det är så svårt för honom med jobbet."

Reportern: "Säger man inte alltid så om pappors jobb?"

Charlotte Perrelli: "Jo men han är ju helt nytillsatt vd. Han började ju bara två veckor efter att Adrian föddes."

Carolina Gynning har tagit hela föräldraledigheten med sin dotter. Detta trots att det framgår att hon och partnern har delat ekonomi.

Reportern: "Varför ska du ta alla nätter?"

Carolina Gynning: "Det hade vi kommit överens om innan. Alexander gör karriär, jobbar till tre på nätterna och går upp sex. Så visst, han är uppe på nätterna i och för sig, men han jobbar. Men nu har jag faktiskt tvingat honom att ta Alicia en natt i veckan."

Reportern: "Annars drar du hela lasset?"

Carolina Gynning: "Ja. Och nu har jag blivit så beroende av henne, så jag skulle inte vilja byta med Alexander."

Reportern: "Du sa tidigare att han får offra sig senare när du ska bli filmstjärna i Hollywood. Men det är svårt att veta hur det blir hemma innan man fått barnet."

Dessa exempel visar tydligt på en viss närvaro av jämställdhetsmedvetenhet, både från reporterns sida och från mammornas. Det blir tydligt att det finns ett glapp mellan det som mammorna vet är rätt ur ett jämställdhetsperspektiv och den praktiska verkligheten. Deras situationer speglar dock till stor del verkligheten. Idag tar svenska pappor ut cirka 25 procent av föräldraledigheten och resten står mammorna för. Skillnaderna mellan mamma- och papparollen är här som allra tydligast. Skulle man vända på resonemanget om att männen inte kan vara hemma med barnen och sätta kvinnan i den rollen framstår en högst osannolik situation. Tanken på att en mamma inte alls kan vara hemma med sitt barn för att hon nyss fått ett nytt jobb är om inte otänkbar så väldigt ovanlig. Få kvinnor skulle planera för ett nytt barn när de inte har möjlighet att ta hand om barnet. För män verkar detta däremot vara ett realistiskt alternativ, vilket utgör en stor frihet i förhållande till kvinnorna.

Samtidigt som denna ambivalens syns tydligt hos flera av kvinnorna, är några av dem i liknande situationer utan att ifrågasätta dem.

Linda Pira verkar snarast tacksam över att hennes partner "hjälp". Hon beskriver hur han under graviditeten fick kalla fötter och att hon förväntade sig att han skulle lämna henne och barnen. När han sedan inte gjorde det ser hon all hjälp som en bonus.

Linda Pira: "Jag är sjukt tacksam. Eftersom jag inte räknat med honom så har allting blivit så mycket enklare, nu när han ändå är här. Jag hade planerat allting utan honom. Så det är en anledning att jag pallar göra det jag gör, att han hjälper så mycket. Jag känner mig så blessed (välsignad) över det. Att det en dag blev så bra det kunde bli."

Det är tydligt att hon inte förutsätter att han har ett ansvar som han måste ta, även om han inte skulle vilja. Han hade alternativet att lämna helt och hållet, men när han väljer att inte göra det blir allt han gör en bonus, en hjälp.

I texten om Jennie Hammar beskrivs hur hon varit ensam mycket med sin nyfödda dotter eftersom hennes make Filip varit borta på jobb. Istället för att ifrågasätta hans frånvaro tillskrivs Jennie epitet "supermorsa-aspirant". Även här förusätts inte pappan ta ansvar för barnet.

Ganska snart efter Iلسes födsel började även en otroligt intensiv jobbperiod för Filip. När Ilse bara var två månader åkte Filip till exempel till Sibiren på jobb ett par veckor, så Jennie och Ilse har varit mycket ensamma.

Reportern: "Och samtidigt har du jobbat en del?"

Jennie Hammar: "Jo, jag har absolut dragit ner på tempot men som frilansare måste man vara på hugget, så att ingen annan kommer och tar ens jobb. Men eftersom vi inte har någon släkt eller familj här och jag inte velat ta hjälp av en nanny, har det varit lite stressigt att lösa allt."

Reportern: "Semi-ensam med en nyfödd utan barnvakt och en massa jobb på det?"

Supermorsa-aspirat Hammar!"

Jennie Hammar: "Tycker du? Tack." (...)

Mammor som drar det största lasset hemma förekommer alltså frekvent i texterna. I flera fall hittar vi uttryck för en jämställdhetstanke som fått stryka på foten i den praktiska verkligheten. I dessa fall är situationen kommenterad med någon typ av ursäkt eller försvar. Det förekommer också fall där situationen inte alls kommenteras och uppfattas därför inte som något som bör ifrågasättas eller ens reflekteras kring.

Ingen partner, ingen lycka

Trots att partnern inte alltid tar ett lika stort ansvar för barn och familj är partnern i många av porträtten en viktig del av det lyckliga familjelivet. Partners närvaro i texterna utgör ett bidrag till den harmoniska bilden av den porträtterade. Samtliga förhållanden som beskrivs i texterna framställs i positiv dager. De intervjuade mammorna får ge sina bästa tips på att få relationen att fungera och det är en outtalad självklarhet att livet är bättre med en partner. De mammor som skilt sig får berätta om hur lyckliga de är med sina nya partners.

Tilde de Paula Eby: "Det är han och jag. Några andra alternativ finns inte."

Hon beskriver det som att ha landat.

Hannah Graaf Karyd: "Vi månar om att ha egen tid tillsammans och är inte rädda för att boka barnvakt. Vi gör saker ihop, vi reser med familjen varje vinter. Vissa par gör så mycket på varsitt håll, när den ena går ut med kompisar är den andra hemma med barnen, men vi försöker gå ut tillsammans. Det är viktigt att vara hustru och man och inte bara mamma och pappa."

Pernilla Wahlgren som är den enda singelmamman får prata om hur gärna hon ville få förhållandet att fungera och får frågan om hon vill träffa någon ny.

Reportern: "Längtar du efter att träffa någon nu?"

Pernilla Wahlgren: "Jag tror jag måste bearbeta allt som hänt och separationen först. Jag längtar verkligen efter att träffa någon, såklart, och bli kär och lycklig."

Sammanfattning: Traditionella roller fortsatt starka

Under detta tema har vi fokuserat på hur den intervjuade mamman förhåller sig till sin partner (vad är viktigt i relationen, vilka ideal kommer till uttryck?), samt hur den andra förälderns ansvar gestaltas i texterna. Det finns en väldigt stark trend i texterna, för att inte säga regel, om att mamman är den som har det huvudsakliga ansvaret för barnen. I flera fall har papporna till barnen fått nya jobb just i anslutning till barnens födsel och omständigheterna varit sådana att papporna till exempel inte kunnat vara föräldralediga. Samtidigt har alla mammorna högst levande karriärer som ibland fått stå tillbaka på grund av föräldraledigheten och/eller offrat sömn eller hälsa till förmån för att kunna ta hand om både barnet och karriären. Parallellt med detta syns tendenser till en jämställdhetsmedvetenhet, antingen i reporterns frågor eller i den intervjuades svar. Ojämnt ansvarstagande för barnen försvaras med att den praktiska verkligheten ser annorlunda ut än eventuella jämställdhetsideal. Att mammorna känner behovet att försvara arbetsfördelningen tyder på att en annan typ av ideal än de traditionella har tagit plats i dessa mammors medvetanden, även om sättet de pratar om dem gör gällande att detta ideal snarast upplevs som ett krav som är svårt att leva upp till. Det är dock tydligt att de inte klandrar sin partner, barnens andra förälder, för den snedvridna ansvarsfördelningen.

Utan partnern är livet inte komplett, oavsett hur mycket eller lite han tar ansvar för deras gemensamma barn. Vikten av parförhållandet betonas genom relationstips och ledande frågor

om “barnet inte fört föräldrarna närmare varandra”. Partnern ger styrka och harmoni, på liknande sätt som barnen gör.

7.4 Tema fyra: Reporterrollen och journalistiska hantverket

Ett personporträtt bygger nästan alltid på minst en intervju. I vårt material har reportern i flera fall träffat sin intervjuperson vid flera tillfällen och i olika situationer. Intervjun påverkas av allt ifrån vilka frågor som ställs, om dessa är öppna eller slutna, till vart intervjun sker.

Journalisten väljer vilka frågor hen ska ställa och vilka ämnesområden av intervjupersonens liv som är intressant att prata om. Hur förhållandet mellan reporter och intervjuobjektet ser ut påverkar också. Har de träffats förut? Har de jobbat tillsammans eller är de rent av vänner?

En intervju ord för ord är inte publicerbar. Den måste redigeras, skrivas om till läsbar text och pratminus blandas med brödtext för att nå fram till ett personporträtt som i bästa fall ger en känsla av vem den som porträtteras är. Journalisten som skriver gör alltid val. Vad som är lämpligt att vinkla texten på, vilka pratminus som ska tas med och vilka sekvenser från intervjusituationen eller mötet med den porträtterade som ska återges är bara några av de val som hen ställs inför. Samtidigt är mediet som texten ska publiceras i viktigt. De som läser en viss tidskrift vill kunna känna igen sig i texterna nummer efter nummer. En särskild ton som anpassar sig till målgruppen är därmed inte heller oväsentligt.

I texterna vi har studerat finns det ofta en stark reporternärvaro och reporterns frågor finns på många ställen även med i den publicerade texten. Vi har valt att ställa ett antal frågor till texten angående hur reporternärvaron ser ut. Samtliga texter som vi har granskat håller ungefär samma ton. Det är inte svårt att känna igen att det är ett personporträtt i just Mama som du läser.

Hur ställer du din fråga?

Ingen fråga är någonsin neutral. Att ens hävda att det finns opartisk journalistik kan vara problematiskt. Vilken typ av frågor reportern kommer att ställa beror också till stor del på vart artikeln ska publiceras. En fråga om amning är relevant i Mama men knappast i Dagens industri.

I en del av porträtten vi har studerat finns frågor utskrivna i texten. Reporterns röst blir på så sätt tydlig för läsarna. Det är en röst som inte alltid förhåller sig neutralt till intervjupersonen.

Frågorna är sällan konfronterande men ofta ledande. Ibland är reporterns röst i texterna inte ens frågor utan snarare påståenden som bygger på presmissen att även reportern är mamma och att hon vet hur det är att föda barn/ha tvåbarnskris eller ont i bröstet.

I texten om Carolina Gynning så berättar hon om sin förlossning. Hon födde utan någon bedövning.

Carolina Gynning: "Då sov jag en timme tills bedövningen var slut och jag skulle börja med det sista, så jag hade ingen bedövning under hela min förlossning. Personalen bara: shit vad strongt."

Reportern: Är du inte stolt över att du är så stark?

Carolina Gynning: "Jo, jo! Jag kan känna mig jävligt cool som klarade det, men... det var som min sambo sa: han såg döden i mina ögon"

Reportern letar efter ett visst svar och ställer en mycket ledande fråga för att få bekräftelse på sitt påstående. Intervjupersonen följer också med på den logiken. Hon bekräftar i sitt andra svar den ledande frågan.

Samma sak förekommer senare i texten, angående hur barnet har påverkat förhållandet mellan Carolina Gynning och hennes partner:

Carolina Gynning: (...) "Vi har varit väldigt trötta båda två, med hans nya jobb, barn och nytt hus. Men vi är lite så, vi vill göra allting på en gång. Men det har gått jättebra och det funkar"

Reportern: "Så ni ska inte skilja er?"

Carolina Gynning: (Skratt.) "Nä, vi ska absolut inte skilja oss!"

Reportern: "Har ni samtidigt kommit närmare varandra?"

Carolina Gynning: Ja, det har vi verkligen. (...)

I porträttet av Jennie Hammar förekommer ledande frågor på samma tema.

Reportern: "Den första tiden kan ju förhållandet skaka lite, men ni verkar ha klarat det bra?"

Jennie Hammar: "Jag tror att det är mycket en inställningsfråga." (...)

När Leila Lindholm berättar om att det kan vara tufft att vara föräldraledig och hålla igång sin verksamhet samtidigt ställer reportern en fråga som förminskar problematiken.

Leila Lindholm: "Såklart att det är tufft, men samtidigt...Att vara mammaledig är tufft, oavsett om du är det på heltid eller jobbar samtidigt. (...) Men visst är jag mammaledig, vi har ju inte någon barnflicka, det är jag som tar hand om Olivia, och jobbar samtidigt."

Reportern: "Är det skönt också, att hålla igång det kreativa?"

Leila Lindholm: "Jag har nog svårt för att "bara" göra en sak i taget. Mitt jobb är på något vis inte ett jobb, utan en passion" (...)

I samtliga exempel använder reportern sina frågor för att styra samtalet till positiva teman. De intervjuade mammorna bekräftar genom att hålla med och fortsätta på det tema som reportern presenterar.

Värderande påståenden

I personporträtten finns även gott om ställen där reportern har lagt in egna värderingar i brödtexten för att beskriva något eller någon. Vilka värderande fraser reportern skriver i sin text är något som får betydelse även för hur läsaren kommer att uppfatta personen som porträtteras.

Porträttet av Carin da Silva börjar med att reportern beskriver henne.

Reportern: "Det är lika bra att få det sagt på en gång - Carin da Silva, 29, är precis sådär glad, bubblig, genomtrevlig och lättsam i verkligheten när du ser henne på tv eller läser hennes blogg"

Några rader ner i samma text berättar reportern var intervjun tar plats och hur stämningen är.

Reportern: "Vi sitter vid köksbordet i hennes lägenhet i Vasastan och trots att vi bara träffats en gång tidigare (...) så känns det helt naturligt att dra ett hemorrojdskämt fyra minuter efter att jag klivit in genom ytterdörren"

Här förutsätter reportern inte bara att läsaren vet vem Carin da Silva är utan också har en uppfattning om hur hon är som person och att läsaren tar tagit del av Carin da Silvas blogg.

I det andra citatet lägger reportern fram bevis för hur avslappnat samtalet mellan henne och intervjupersonen. Dels befinner de sig hemma hos Carin da Silva och pratar dessutom om ganska privata ämnen. Samtidigt är det något som läsarna ska känna igen sig i och på så vis bli en del av Mama-gemenskapen.

Reportern berättar om hur Pernilla Wahlgren mår.

“En hårt prövad Pernilla Wahlgren som kämpar för att få tillbaka livsglädjen”

I personportätten finns det också exempel på där reportern väljer att i texten uttala sig om utseende hos sin intervjuperson eller hennes barn.

Reportern beskriver Pernilla Wahlgrens barn.

“Han är söt nog att slukas i en slurk”

Samma reporter konstaterar hur Linda Pira ser ut i början av texten om henne.

“Vacker som en sagodrottning (jo helt enkelt).”

Reportern beskriver Charlotte Perrellis barn.

“En extremt gullig bebis”

I en del av texterna så använder reportern sig själv som exempel. Reportern kan t.ex. framställa sig själv som mindre kompetent som mamma, eller lyfta fram att hon har ett mindre ordnat hem. Genom den motsättningen byggs kvinnan som porträtteras än mer upp till en supermamma.

I början av porträttet av Ebba Kleberg von Sydow får vi en beskrivning av henne.

“Hon är sådär västkust fräsch och pigg och lyckas få mig att känna dåligt samvete för att jag fortfarande använder ordet dagis medan hon säger som man ska: förskola”

Reportern och Linda Pira har i texten pratat om hur jobbig den sista tiden av hennes graviditet var. Hon hade problem att röra sig och tog taxi översallt.

Reportern: “Men du kunde uppträda på scen i sjunde månaden!”

Linda Pira: "Ja, men jag fick sitta på en tron."

Mama-familjen

Genomgående i texterna så finns det vissa teman som återkommer. Det finns premisser som tycks vara överenskomna mellan journalist, läsare och intervjuobjekt. I vissa texter är reportern genomgående kompis med både sina läsare och sitt intervjuobjekt.

I ingressen till texten om Anine Bing tituleras till och med reportern som kompis till intervjuobjektet.

"Nyblivna mamman Jennie Hammar tog ett seriöst mammasnack med sin LA-kompis"

Senare i samma text ställer reportern frågan som än mer etablerar henne själv i texten.

Reportern: "Har du något tips till mig, som ska föda här i USA snart?"

Även in ingressen till porträttet om Charlotte Perrelli får reportern en uppblusen plats. Hon är nästan lika viktig som den intervjuade.

"mamas grundare Carina Nunstedt möter Charlotte Perelli, 39 - Årets mama 2013"

I Mama är reportern, intervjuobjektet och läsarna tillsammans en enhet. De är alla mammor och vet hur det är att vara mammor. Det finns en familjär stämning mellan reportern och intervjuobjektet. Carina Nunstedt finns inte bara med som reporter och den som har skrivit texten utan också som en viktig person i egenskap av att det är hon som har startat och möjliggjort för att läsarna att ha denna tidning i sin hand.

Reportern Jennie Hammar omnämns som kompis med sitt intervjuobjekt, något som inte hör till vanligheterna inom journalistiken. Senare i texten finns också frågor som handlar om reportern själv och som delvis sätter henne i fokus. Det antas att läsarna är intresserade även av henne som person.

Uppfostran och bekräftelse

Hur reportern förhåller sig till den hen intervjuar är som tidigare nämnts också något som kommer att avspeglade sig i texten. Det finns ofta värderande tendenser som ibland drar sig åt det uppfostrande hållet.

I personporträttet av Carolina Gynning har reportern och intervjupersonen pratat om vilken inställning hon har till världen och att hon tror att hennes dotter har samma.

Reportern: "Hur ska du ge henne bra självförtroende?"

Carolina Gynning: "Alltså redan nu vet jag inte. Det är svårt. Men det är väl att hela tiden tala om hur bra hon är. Och gullig och söt och snygg och fantastisk på alla sätt. Det tror jag är jätteviktigt. Det är väl det enda man kan göra när de är såhär små. Sedan finns det väl vägledning när man blir lite större men det är en helt annan sak."

Reportern: Fast med tanke på ditt tidigare vilda och ibland trasiga liv?

Carolina Gynning: Men det där föds man lite med och det är tur, för jag tror att hon har fötts med samma. Hon är tuff. Det märker jag att hon är. Hon ojar sig inte.

Reportern lägger här mycket värdering i den andra frågan och låter uppfostrande när hon antyder att det kommer att bli svårt för Carolina Gynning att ge sin dotter självförtroende på grund av hennes bakgrund.

I porträttet om Linda Pira har hon tidigare berättat om att hon hade det svårt i skolan och en komplicerad relation till lärarna.

Linda Pira: "Jag hade någon slags utstrålning som utgjorde något slags hot. Det fattade jag tidigt."

Reportern: "Vad hemskt att känna så när man är liten."

Linda Pira: "Ja, jag hade svårt att uttrycka mig, jag brukade alltid tänka: "Tänk om man kunde prata då som man kan prata nu, vad jag verkligen skulle förklara vad jag kände för jag kunde inte det då."

Senare i samma text koncentrerar sig reportern mycket på skillnader mellan tiden före och efter barn.

Reportern: "Har du förändrats av att bli mamma, eller känner du dig fortfarande som samma person, fast med barn?"

Linda Pira: "Nej, jag har förändrats jättemycket. Man tänker helt annorlunda... Som låttexter, bara en sån grej."

Reportern: "Inte så mycket, ..."hookar upp rom och röker doobies"?"

Linda Pira: "(Skratt) Nää... det blir helt annorlunda."

Reportern: "Svår balansgång, det där."

Linda Pira: "Det är det! Fett svårt. Och för bara några dagar sedan när jag kom ganska sent från studion, nästan halv tolv, och skulle gå hem från tunnelbanan och kände: "Nej, jag måste ringa någon som kan möta mig." Det har aldrig hänt mig, förut var jag alltid: "Åh, vadå.""

Reportern: "Man blir dödlig."

Reportern är bekräftande och driver intervjun framåt genom ett påstående som det finns en viss värdering i. Dessa har också en viss uppfostrande ton.

Sammanfattning: Reportern styr

Personporträtt är inte nyhetsartiklar. De följer andra regler och kan in vissa fall till och med närma sig skönlitterärt berättande (Siivonen 1999:55). De porträtt som vi studerat ligger ganska långt ifrån nyhetsartiklar. Det finns inte alltid en klar vinkel föutom att porträttera en känd kvinna som har minst ett barn. Detta är inte heller ansvarsutkrävande intervjuer. Det är antagligen inte vad som förväntas varken av intervjuobjektet eller läsarna.

Reportrarna verkar snarare vara måna om att ge en personlig bild av den porträtterade. I arbetet med det är flera av texterna frikostiga med att använda sig av värderande begrepp runt den som porträtteras. Det är till stor del reportern som gör tolkningen av hur den porträtterade är snarare än att låta läsarna avgöra själva.

Många av frågorna är också ledande. Reportern söker ofta bekräftelse på något hon redan har konstaterat. Ofta följs den ledande frågan också av ett bekräftande svar från den intervjuade. De ledande frågorna syftar inte sällan till att leda in den intervjuade på positiva teman och eller till att förminska reportern som en representant för verklighetens mammor, i motsats till dessa kändismammor.

Reportern inkluderar på så sätt gärna läsarna i berättelsen. Reportern fungerar själv då som länken mellan den porträtterade mamman och för "vanliga" mammors talan. På flera ställen använder reportern sig själv och konstaterar att hon inte är lika duktig/korrekt/välklädd som den intervjuade mamma. Den porträtterade mamman får representera något upphöjt och eftersträvansvärt.

8. Slutdiskussion och analys

Mammorna som porträtteras i *Mama* är gemongående framgångsrika, både i sitt yrkesliv och familjeliv. De är kvinnor som är starka, duktiga och tar mycket ansvar. De framställs snarast som förebilder, något som syns tydligt i att de får dela med sig av tips gällande familj, barn och relationer. Majoriteten av kvinnorna bär merparten av ansvaret för barnen samtidigt som de har krävande karriärer. Flera av mammorna försakar antingen jobb, hälsa eller sömn för att kunna tillgodose alla behov som finns i hennes liv och hos dem som omger henne (det vill säga partner och barn). Ingen av kvinnorna ifrågasätter det rimliga i att hon ska dra ett tyngre lass hemma, vilket går helt i linje med de kvinnor som Bäck-Wiklund och Bergsten (1997: 140) intervjuat i sin studie i "Det moderna föräldraskapet". Däremot växer en något oväntad bild fram av en jämställdhetsmedvetenhet som kommit på skam. Flera av mammorna i porträtten är medvetna om att det inte är korrekt ut ett jämställdhetsperspektiv att de till exempel tagit hela föräldraledigheten. Samtidigt har de en förklaring eller ursäkt där de placerar sig själva utanför den genusordning som traditionellt inneburit att kvinnor har ansvar för hem och familj. Ursäkterna är utformade på ett sådant sätt att mammornas situation uttrycks som en isolerad situation, inte som en del av ett större struktur.

Det syns i texterna att det är svårt att kombinera familj och karriär för dessa kvinnor, även om de inte uttrycker det explicit. I texterna finns flera på hur de till exempel gått tillbaka till (i vissa fall fysiskt krävande) jobb kort efter graviditeten, att de är stressade och trötta eftersom de håller igång karriären samtidigt som de är föräldralediga och att de fått nackdelar i yrkeslivet till följd av föräldraledigheten. I porträtten gestaltas dock kvinnor med en upphållen fasad som innebär att problem förminskas, viftas bort eller helt enkelt inte nämns. De personifierar den så kallade supermamman, eller mama-mamman som Gutenfelt kallar henne. Hon är en kvinna som sköter allt, klarar allt och som dessutom är lycklig. Gutenfelt frågar sig varför dessa mammor ställer upp på att göra allt detta (Gutenfelt, 2007). Svaret verkar ligga i mammarollens omsvärmade ideal, som delvis skapas genom de bilder vi bär med oss av familjen och föräldrarollen (Bäck-Wiklund & Bergsten, 1997:38). Här bildas ett slags cirkulär påverkan. Mammorna i *Mama* har tydliga ideal som de fått från olika håll, däribland från bilder ur litteratur, folksagor och media. Samtidigt bidrar de till en reproduktion av dessa bilder i och med sin medverkan och framställning i tidskriften. Detta

understöder Connells resonemang om att strukturer är något som vi utövar, inte något som finns utan utövaren (Connell, 2002:78).

Ett starkt ideal för mama-mamman är att prioritera barnen. Hon är i första hand mor, i andra hand allt annat. Detta förstärks av att många av mammorna ger uttryck för en slags moderlig intuition, som ger näring till bilden av kvinnan som av naturen given att ta hand om barn.

Personporträttgenren är en många gånger okritisk genre (Siivonen, 2007:95). I fallet Mama stämmer detta väl. Mammorna i personporträtten höjs ofta upp av reportern vilket gör att personporträtten lätt uppfattas som goda exempel. På så sätt utgör texten ett slags ideal av en mamma. I detta ideal ingår hon helst i en kärnfamilj. Kärnfamiljen, det vill säga en mamma, en pappa och ett eller flera biologiska barn är en stark norm i porträtten, trots att flera av de intervjuade mammorna lever i andra typer av familjekonstellationer. Den moderna Mama-mamman är i detta avseende mycket traditionell och oavsett om hon lever i en kärnfamilj eller inte förhåller hon sig konstant till begreppet kärnfamilj antingen helt okritiskt eller går i försvar för sin alternativa familj. Det som Ann-Katrin Witt säger om att det till kärnfamiljen finns en stark koppling till idén om att denna är den ultimata familjesituationen framgår tydligt i vårt resultat (Witt, 2011:35). Även om några av de separerade mammorna uttrycker att de är nöjda med sin situation diskuteras aldrig fördelar med denna över kärnfamiljen. Detta trots att det inte är orimligt att anta att det faktiskt för vissa fördelar med sig att ha delad vårdnad om barnen, speciellt med tanke på mammornas många gånger hektiska liv. Det är inte otänkbart att dessa mammor faktiskt kan jonglera så många olika element som de gör just på grund av att de inte har barnen på heltid. Witt hänvisar till Foucault som beskriver hur diskursen utövar makt över oss alla, inte bara i handling utan också över våra tankar (Witt, 2011:36).

Förhållandet mellan en journalist och dennes läsare bygger på förtroende. Journalisten är den som ska tolka vår samtid och ge sin publik en bild av världen. Med hjälp av det medieutrymmet journalisten besitter har hen en makt i samhället att förmedla en viss bild ut till sina läsare, lyssnare eller tittare. Därmed har de som skriver i och ger ut Mama makten att gestalta och beskriva hur den moderna mamman ser ut och vad hon gör.

När vi studerade hur reporterrollen såg ut i Mama såg vi starka tendenser till att reportern inte alltid håller sig helt neutral. Att vara helt neutral går förstås inte, vi agerar alla efter våra

erfarenheter och tidigare kunskaper, men i Mama verkar inte neutraliteten vara något som reportrarna ens strävar efter.

Reporterrollen i personporträtten i Mama är väldigt synlig i texten. Det finns ett tydligt reporterjag och i flera av texterna finns reportern med som en karaktär. Reportern är liksom den porträtterande och antagligen de flesta av läsarna kvinna och mamma.

Hon är också viktig för att driva historien om den porträtterade framåt. Det är inte helt uteslutet att hon ska ställa frågor som främst rör henne själv eller som till stor del grundar sig i egen erfarenhet. Tillsammans med sina läsare bildar reportrarna i Mama och de intervjuade mammorna en grupp som du bara får tillträde till om du också är mamma. I flera av texterna så får vi veta att reportern är kompis med den hon intervjuar. Läsarna blir också inbjudna i Mama-gemenskapen genom att de kan läsa både några av reportrans och de intervjuades bloggar på Mamas hemsida.

Personporträtt är som vi tidigare nämnt en artikeltyp som har en större frihetsgrad än vad andra journalistiska produkter har (Siivonen 1999:55). Där går det att som journalist ha en mer skönlitterär prägel utan att för den sakens skull tappa sina läsares förtroende. I personporträtt finns också en förväntan att intervjuobjektet ska bli om inte hyllad så i alla fall inte sågad. Det är troligtvis inte så att Mama eftersträvar att göra personporträtt som är helt neutrala. Det är inte heller säkert att deras läsare är intresserade av kritiska frågor till den porträtterade.

Av de frågor som finns med i texten så är många slutna, de skulle enkelt kunna besvaras med ett enkelt ja eller nej. Något som Björn Häger i sin bok Intervjuteknik konstaterar kan vara förödande (Häger, 2007:56). Det vill säga om intervjuobjektet är motsträvigt. I interjuerna i Mama kan vi anta att de som intervjuas för porträtten gärna vill vara med. Därmed är de mer tillmötesgående mot reportern än vad som kanske hade varit fallet om intervjun på något sätt hade varit ansvarsutkrävande eller konfrontativ. I texterna vi analyserat ser vi också att reportern ofta får utvecklade svar även på helt stängda frågor. Svaren på frågor som innehåller tydliga värderingar får ofta bekräftande svar från intervjupersonen. Hon låter sig villigt intervjuas och går med på reporterns premisser.

Det är sällan det syns någon motsättning mellan reporter och intervjuobjekt i texterna. Snarare befinner de sig på samma sida tillsammans med läsarna av Mama som också blir en del av deras förtroliga samtal.

Den som har makten i sin hand är alltid reportern. Hon väljer vad av som ska publiceras och hur det ska framställas. Resultatet av att reporterrollen gestaltas som den gör blir att den som läser ett personporträtt i Mama möjligen kan identifiera sig lika mycket eller mer med reportern än med den som porträtteras. Antagligen har inte alla som läser ett personporträtt i Mama en inblick i hur det journalistiska arbetet ser ut. Genom att reportern framställer sig själv som en del av Mama-gemenskapen suddas de medvetna gränserna mellan reporter och läsare ut medan makten som journalisten faktiskt kvarstår.

8.1 Vad säger vårt resultat?

Det är viktigt att påpeka att vår studie inte kan läsas som en analys över hur mammrollen gestaltas i media generellt. Vi har valt att analysera en avgränsad, men inte obetydlig, del av mediabilden av den moderna mamman i Sverige. Vårt resultat visar vilka tendenser som syns i gestaltningen av mammor i tidskriften Mama, som kan ses som en stark röst i en levande diskurs kring föräldrarollen. Vi har använt oss av porträtt från år 2013 och 2014, ett antal som ungefär motsvarar ett års utgivning. Dessa porträtt har liknande ton och innehåll och kan därför antas vara ganska representativa för hur mammrollen gestaltas i Mama. Det bör understrykas att vårt resultat visar hur detta ser ut idag och att gestaltningen självfallet kan ändras och kan ha sett annorlunda ut några år tillbaka i tiden. Forskning på området säger dock att familjediskursens traditionella roller förändras långsamt, trots att praktiska hjälpmedel från staten snabbare förändrar de faktiska möjligheterna att bryta dessa mönster (Bäck-Wiklund & Bergsten, 1997:23).

Vi har enbart analyserat de *texter* som är publicerade i Mama. Därmed kan vi bara göra antaganden om hur intervjusituationen och intervjun har gått till utifrån vad som förmedlas i texten. Resultaten rörande reporterrollen är således resultat av *gestaltningen* av reporterrollen, hur förhållandet i intervjusituationen såg ut kan vi självklart inte uttala oss om.

Referenslista, analyserade artiklar

- Björkman, A. (2013). Första tiden hemma var som en drog, *Mama*, vol 4, ss. 30-40.
- Björkman, A. (2013). Jag vill bara bli lycklig igen, *Mama*, vol 7, ss. 30-40.
- Björkman, A. (2013). Jag skrattade under hela förlossningen, *Mama*, vol 10, ss. 32-42.
- Blankens, C. (2014). Jag vill inte ta hjälp av en nanny, *Mama*, vol 9, ss. 26-34.
- Brolin, Å. (2014). Nätatackerna har drabbat hela min familj, *Mama*, vol 7, ss. 30-40.
- Brolin, Å. (2014). Jag är stolt över att barnen mått bra genom skilsmässorna, *Mama*, vol 11, ss. 32-42.
- Hammar, J. (2014). Vi bråkade mycket under graviditeten, *Mama*, vol 3, ss. 24-32.
- Jansson, C. (2014). Kejsarsnittet fick min att känna mig värdelös, *Mama*, vol 5, ss. 26-36.
- Nunstedt, C. (2013). Vi pratade om att skaffa barn innan vi ens hade träffats, *Mama*, vol. 13, ss. 48-58.
- Samuelsson, M. (2014). Jag var otroligt rädd första tiden, *Mama*, vol 1, ss. 34-44.
- Westlund Herngren, M. (2013). Ilyah limmar ihop familjen, *Mama*, vol 2, ss. 24-31.
- Åhlund, R. (2013). Jag tog t-banan till BB när vattnet hade gått, *Mama*, vol 9, ss. 32-40.

Referenser

- Altheide, D. (1996) Ethnographic Content Analysis [utdrag] i *'Qualitative Media Analysis'*, ss. 13-19, 22-29, Sage.
- Butler, J. (1999), *Genustrubbel, feminism och identitetens subversion*, Göteborg: Diadalos AB.
- Bäck-Wiklund, M & Bergsten, B. (1997) *Det moderna föräldraskapet: en studie i familj och kön i förändring*, Stockholm: Natur och kultur.
- Connell, R. (2009) *Om genus, andra upplagan*, Göteborg: Diadalos AB.
- Esaiasson, P, Gilljam, M, Oscarsson, H & Wängnerud, L. (2012), *Metodpraktiktan*, Stockholm: Norstedts Juridik.
- Gutenfelt, J. (2011). Det omhuldade modersskapet i Knoll, T. & Witt, A-K. (red.) *Tillbaka till framtiden*, Lund: Studentlitteratur AB, ss. 65-94.
- Hochschild, A. (1989), *The second shift, working families and the revolution at home*, London: The penguin group.
- Häger, B. (2007), *Intervjuteknik, andra upplagan*, Stockholm: Liber AB.

- Häger, B. (2009), *Reporter En grundbook i journalistik*, Stockholm: Nordstedts.
- Knoll, T. & Witt, A-K. (red.) *Tillbaka till framtiden*, Lund: Studentlitteratur AB.
- Lykke, N. (1999), *Genusforskning - en guide till feministisk teori, metodologi och skrift*, Stockholm: Liber AB.
- Nord, L, Strömbäck, J, (2012) Demokrati, medier och journalistik i *Medierna och demokratin*, Lund: Studentlitteratur AB.
- Shehata, A (2012), Medierna och makten över publiken i Nord, L & Strömbäck, J (red.) *Medierna och Demokratin*, Lund: Studentlitteratur AB, ss. 317-344.
- Siivonen, J. (1999) *Stor Anna, liten Anna och tio andra personporträtt, om innehållsliga och språkliga mönster i en mediegenres kvinnobeskrivningar* Helsingfors: Svenska social- och kommunalhögskolan, Helsingfors universitet.
- Siivonen, J. (2007) *Personporträtt som tidningsgenre, En närläsningstudie med fokus på innehållsliga teman, berättarkonventioner och kön*, (Doktorsavhandling), Svenska social- och kommunal högskolan vid Helsingfors universitet.
- Thwaites, T, Davis, L & Mules, W. (2002), *Introducing cultural and media studies*, Wales: Creative Print and Design.
- Witt, A-K. (2011), Kärnfamiljens diskurs och dess betydelse för kvinnor i Knoll, T. & Witt, A-K. (red.) *Tillbaka till framtiden*, Lund: Studentlitteratur AB, ss. 35-64.